

DR. ÁGNES BERNEK

ČLOVEK A JEHO PLANĚTA

PRACOVNÝ ZOŠIT

10

Toto vydanie je prepracovaním publikácie Pracovný zošit humánnej geografie, ktorá bola vydaná pod skladovým číslom 00958/M.

Autor:
DR. ÁGNES BERNEK

Redaktor:
GERHARDTNÉ ILONA RUGLI

Lektor:
RÁDULYNÉ DR. JUDIT FAZEKAS

Preklad do slovenského jazyka:
DR. PAVOL ŽIBRITA

Jazyková úprava:
VLASTA ZSÁKAIÓVÁ DRŽÍKOVÁ

Zodpovedný redaktor slovenského vydania:
ALŽBETA HOLLEROVÁ RAČKOVÁ

Obrázky: PGL Grafika

Obálka a typografia:
SZABOLCS VADAS

Odborníci pri procese schvaľovania publikácie za učebnicu:
ZSOLT BOTTLIK, DR. GYÖRGY KÜRT, ZSÓFIA KEMPFNER

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

© Dr. Bernek Ágnes, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2015

ISBN 978-963-19-6470-7

Raktári szám: 30447/M
Műszaki igazgató: Babicsné Vasvári Etelka
Műszaki szerkesztő: Orlai Márton
Grafikai szerkesztő: Görög Klári
Terjedelem: 10,3 (A/5) ív
Tömeg: 180 gramm

1. kiadás, 2014
Nyomdai előkészítés: TiMac Bt.
Nyomtatta és fűzte
Felelős vezető:

OBSAH

NÁŠ SVET NA ZAČIATKU 21. STOROČIA

OSN - Organizácia spojených národov	4
Národné štáty	5
Národné ekonomiky	6
ZHRNUTIE	7

TERITORIÁLNE A ŠTRUKTURÁLNE ZMENY HOSPODÁRSKEHO ŽIVOTA

Hospodárska produkcia	8
Trhové hospodárstvo	9
Poľnohospodárska produkcia	10
Typy poľnohospodárskej výroby	11
Výroba energie	13
Priemyselná produkcia - Fordov systém	14
Postfordovský systém výroby – revolúcia v elektronike	15
Služby - vedúce odvetvie súčasného hospodárstva	16
Hospodárska informatika	17
Svet peňazí – základné pojmy	18
Finančné služby - banky a burzy	19
Doprava	20
Cestovný ruch	21
ZHRNUTIE	22

SVETOVÉ HOSPODÁRSTVO NA PRAHU 21. STOROČIA

Globalizácia svetového hospodárstva	24
Medzinárodný obchod	25
Regionálne hospodárske integrácie	26
Nadnárodné spoločnosti	27
Medzinárodný pohyb kapitálu	29
Najväčší 24-hodinový svetový trh – medzinárodná devízová burza – doplňujúce učivo	31
Kríza zadlženosti	32
Medzinárodný menový fond a Svetová banka	34
ZHRNUTIE	35

REGIÓNY, ŠTÁTY A SKUPINY ŠTÁTOV VO SVETOVOM HOSPODÁRSTVE

Teritoriálna štruktúra svetového hospodárstva	38
Úloha vyspelých a rozvojových štátov vo svetovom hospodárstve	39
SFÉRA AMERICKÉHO VPLYVU	
Spojené štáty americké – vedúca svetová hospodárska veľmoc	40

Ekonomika Spojených štátov amerických	41
Latinská Amerika	42
Ostrovky v Karibiku – Kajmanské ostrovky	43
VEDÚCE NÁRODNÉ EKONOMIKY ÁZIJSKÉHO KONTINENTU	
Japonsko - druhá najvyspelejšia ekonomika sveta	44
Hospodárska veľmoc blízkej budúcnosti, najľudnatejšia krajina sveta Čína	45
India - nová veľmoc v sektore služieb	46
Znovu spriemyselnované rozvojové krajiny	47
EURÓPSKA ÚNIA A MENIACI SA PRIESTOR EURÓPSKEHO VPLYVU	
Európska integrácia - od vzniku po súčasnosť	48
Inštitúcie Európskej únie a ich pôsobenie	49
Hospodárska a menová únia	50
Poľnohospodárska a regionálna politika	
Európskej únie	52
Štáty strednej a východnej Európy	53
Rusko	54
Blízky Východ - príťažlivá sila ropy	55
Periféria sveta: Čierna Afrika	56
ZHRNUTIE	58

GLOBÁLNE PROBLÉMY A GLOBÁLNE MOŽNOSTI RIEŠENIA

Demografická a urbanizačná kríza	60
Globálne stupňovanie chudoby a problém výživy obyvateľstva	61
Obnoviteľné zdroje energie – na ceste k biohospodárstvu	63
Budúcnosť našej planéty - hrozba globálneho otepľovania	64
Otázka trvalo udržateľného rozvoja	65
ZHRNUTIE	66

POSTAVENIE MAĎARSKA VO SVETOVOM HOSPODÁRSTVE A JEHO NÁRODNÁ EKONOMIKA

Maďarsko vo svetovom hospodárstve	68
Národná ekonomika Maďarska	69
Regionálne usporiadanie maďarského národného hospodárstva	70
ZHRNUTIE	72
CELOROČNÉ ZHRNUTIE	74
CVIČENIE	75
NAJDÔLEŽITEJŠIE UKAZOVATELE KRAJÍN SVETA	
TA	77

OSN - ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV

1. Charakterizuj činnosť najdôležitejších orgánov OSN a napíš ich najdôležitejšie úlohy!

Valné zhromaždenie:

Sekretariát:

Bezpečnostná rada:

Medzinárodný súdny dvor:

Rada sociálnej a hospodárskej pomoci:

2. Vymenuj päť stálych členov Bezpečnostnej rady OSN!.....

3. Navštív webovú stránku OSN (www.un.org) a pomocou získaných informácií odpovedz na otázky!

Koľko členských štátov má OSN?

Koľko štátov podpísalo v roku 1945 zakladajúcu listinu OSN?

Kedy sa stalo Maďarsko členom OSN?

Kedy sa stalo Švajčiarsko členom OSN?

Ktorý štát vstúpil do OSN v roku 2006?

Vymenuj aspoň tri štáty, v ktorých pôsobia mierové sily OSN!

.....

.....

.....

.....

NÁRODNÉ ŠTÁTY

1. Vymenuj tri základné podmienky pre vznik štátu!

.....

.....

2. Pomocou mapy v atlase vymenuj štáty, ktoré majú prirodzené hranice!

.....

.....

3. Na mape sveta vyhladaj štáty, ktoré majú umelé štátne hranice!

.....

.....

4. Zoskup štáty sveta na základe ich štátnej formy. Zapiš niekoľko štátov do tabuľky!

Štátna forma	Republika	Centrálne riadená	
		Federatívna	
	Monarchia	Absolútna	
		Ústavná	

5. Na základe tabuľky, ktorá je na konci pracovného zošita, vyhladaj päť najľudnatejších štátov sveta! Zoraď ich podľa počtu obyvateľov a zapiš aj ich formu štátneho zriadenia!

Päť najľudnatejších štátov sveta (v mil. obyv.)			
	Štát	Počet obyvateľov	Štátna forma
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

NÁRODNÉ EKONOMIKY

1. Vysvetlite pojmy GDP a GNI!

.....
.....

2. Pomocou tabuľky na konci pracovného zošita vyznač do slepej mapy štáty, ktoré v roku 2006 mali hrubý národný produkt (GNI) na obyvateľa nižší ako 200 USD!

Najchudobnejší štát sveta:

3. Pomocou tabuľky na konci pracovného zošita vyznač do slepej mapy štáty, ktoré v roku 2006 mali hrubý národný produkt (GNI) na obyvateľa vyšší ako 40 000 USD!

Najbohatší štát sveta:.....

4. V akom pomere sú ukazovatele GNI/obyv., ak porovnáme najbohatší a najchudobnejší štát sveta?

.....

Aké dôsledky sa dajú podľa teba vyvodiť z takéhoto porovnania?

.....
.....
.....

NÁŠ SVET NA ZAČIATKU 21. STOROČIA – ZHRNUTIE

1. Vymenuj tri základné podmienky existencie štátu!

.....
.....

2. Čo rozumieme pod pojmom štátna suverenita?

.....
.....

3. Vymenuj štátne formy monarchie a uveď po jednom príklade!

.....
.....

4. Vymenuj štátne formy republiky a uveď po jednom príklade!

.....
.....

5. Stručne charakterizuj rozdiely medzi monarchiou a republikou!

.....
.....
.....
.....

6. Vysvetli pojmy GDP a GNI!

.....
.....
.....
.....

7. Vymenuj hlavné orgány OSN!

.....
.....

8. Vymenuj päť stálych členov Bezpečnostnej rady OSN!

.....
.....

HOSPODÁRSKA PRODUKCIA

1. Stručne vysvetli pojmy!

Hospodárska produkcia:

.....

Ludské zdroje:

Prírodné zdroje:

Kapitál:

Technologický rozvoj:

.....

2. Vymenuj niekoľko poľnohospodárskych produktov!

.....

Vymenuj dôležité priemyselné produkty!

Vymenuj niekoľko druhov služieb!

3. Aká je spojitosť medzi štruktúrou hospodárstva a vývinom štruktúry podľa zamestnania?

.....

4. Preštudujme si situáciu Maďarska v oblasti zamestnanosti!

Situácia v oblasti zamestnanosti v Maďarsku (Hospodárska aktivita v skupine 15 – 64-ročných obyv.)		
	2000	2005
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (v tis. obyv.)	4119,9	4205,4
Pomer aktívnych*	53,0	54,5
Pomer nezamestnaných**	6,4	7,2

*Percentuálne zastúpenie ekonomicky aktívneho obyvateľstva v danej vekovej skupine k celkovému počtu obyvateľov.

** Nezamestnanosť v danej vekovej skupine v pomere k celkovému počtu obyvateľov.

Zdroj: KSH, 2006

Čo znamená pojem ekonomicky aktívne obyvateľstvo?

.....

O čom svedčí percentuálne vyjadrenie nezamestnanosti?

Ako sa medzi rokmi 2000 a 2005 percentuálne zmenil pomer ekonomicky aktívnych a pomer nezamestnaných?

.....

V našej vlasti je pomer ekonomicky aktívnych pomerne nízky. (Pre porovnanie: v 25 štátoch Európskej únie bol v roku 2005 priemer 65 %.) Čo by si odporučil, aby sa počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva Maďarska zvýšil?

.....

TRHOVÉ HOSPODÁRSTVO

1. Čo rozumieme pod pojmom trh?
2. Aký je rozdiel medzi skutočným a virtuálnym trhom?
3. Vymenuj a stručne charakterizuj tri „hlavné postavy“ trhového hospodárstva!
4. Aká je úloha štátu v trhovom hospodárstve? Vymenuj hlavné úlohy!
5. Návšteva trhu! Všimni si ceny tvojho obľúbeného ovocia! Aké faktory ovplyvňujú trhovú cenu vybraného ovocia?

6. Vstúpme na najväčší virtuálny trh Maďarska, na Budapeštiansku burzu cenných papierov! Obrat na tomto virtuálnom trhu vyjadruje tzv. BUX index, ktorého priemerná hodnota sa počíta z vývinu cien domácich akcií. Ako sa vyvíjal obrat na tomto virtuálnom trhu?

Pozrime si webovú stránku Budapeštianskej burzy (www.bet.hu) a zapíšme do tabuľky zatváracie hodnoty BUX indexu v rokoch 2006, 2007 a 2008!

Graficky znázorníme vývin BUX indexu!

Medzi ktorými rokmi vzrástol BUX index najviac?

Z akcií ktorých podnikov sa dnes vypočítava hodnota BUX indexu?

Aké sú prognózy ďalšieho vývinu BUX indexu?

	Zatváracia hodnota
1992	890,90
1993	1 264,15
1994	1 470,10
1995	1 528,92
1996	4 134,31
1997	7 999,10
1998	6 307,67
1999	8 819,45
2000	7 849,75
2001	7 131,13
2002	7 798,29
2003	9 379,99
2004	14 742,57
2005	20 784,74
2006	
2007	
2008	

POLNOHOSPODÁRSKA PRODUKCIA

1. Čo charakterizuje svetové poľnohospodárstvo?

.....

.....

2. Prečo je poľnohospodárska produkcia závislá od vodných zdrojov a úrodnej pôdy?

.....

.....

3. Vymenuj hlavné odvetvia poľnohospodárstva!

4. Čo sa rozumie pod pojmom prírodný charakter lesného hospodárstva?.....

.....

.....

5. Biohospodárstvo v Maďarsku.

Rozborm textu dajme odpovede na otázky!

Čo rozumieme pod pojmom biofarma?

.....

.....

.....

Ako by sme charakterizovali zmenu postoja, ktorá je potrebná na prevádzku biohospodárstva?

.....

.....

.....

Spravme interview s biohospodárom alebo predajcom bioproduktov! Zhrňme naše najdôležitejšie zistenia!

– Vďaka čomu je farma biofarmou?
 – Vďaka tomu, že sa tu pri hospodárení snažíme zachovať ekologické a biologické zákonitosti. Máme na hospodárenie iný pohľad ako tradiční hospodári. Nepoužívame žiadne chemické prípravky ani umelé hnojivá a aj mimo záhrady sa snažíme o vytvorenie takého životného prostredia, ktoré je z biologického a ekologického hľadiska čo možno najúplnejšie, najzdravšie.
 – Dá sa z toho vyžiť? Nakoľko je taká prevádzka biofarmy ekonomicky hospodárna?
 – Aj k otázke hospodárnosti musíme mať iný prístup ako ľudia z mesta. Kľúčový je úplne iný prístup k výrobe a predaju týchto produktov oproti tradičnému. Iný je prístup k pestovaniu, aj k rentabilite a jej výpočtu. Z pohľadu nárokov mestského človeka sa z takéhoto hospodárenia, samozrejme, nedá vyžiť, ale vzhľadom na tunajšie pomery nám takéto hospodárenie zabezpečuje zodpovedajúcu obživu. Posledné dva roky nás presvedčili o tom, že sa z toho naozaj dá vyžiť.
 – Aj iní v osade sa zaoberajú biohospodárstvom?
 – Našťastie máme už štyri takéto kvalifikované hospodárstva, ktoré kontroluje spolok Biokultúra. Čiže produkciu bioproduktov sa zaoberajú už štyri rodiny, no aj tí, ktorí sa sem v poslednom čase prisťahovali, hospodária bez používania chemických prípravkov. Aj pôvodní obyvatelia pomaly prechádzajú na takýto spôsob hospodárenia. Založili sme si nadáciu Biofarm - Zselic, ktorej cieľom je vytvorenie organickej jednoty, kde by popri biohospodárstve bolo aj ekologické stavebníctvo, ľudové remeslá a iné činnosti, ktoré sa viažu k danej problematike. Máme už aj strojový park a pomaly budujeme také hospodárstvo, aké sme si naplánovali.
 – Vôbec netúžite po návrate do mesta?
 – Nie. Vidíme to tak, že pre nás je tento proces už nezvratný.
 Zdroj: www.okotaj.hu, vyhladané a spracované interview

TYPY POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY

1. Čo rozumieme pod pojmom intenzívne poľnohospodárstvo? Pre ktoré krajiny je charakteristické?

.....

.....

2. Aké enviromentálne problémy môže vyvolať intenzívny spôsob hospodárenia?

.....

.....

3. Prečo sa v severnej Amerike, v Austrálii a na Novom Zélande mohlo rozvinúť extenzívne poľnohospodárstvo?

.....

.....

4. Zhotov porovnávaciu tabuľku troch tradičných typov hospodárenia v rozvojových krajinách!

	Podvojné hospodárenie	Záplavové pestovanie ryže	Nomádsky spôsob pastierstva
Zemepisná oblasť rozšírenia			
Danosti prírodného prostredia			
Vložená práca			
Najdôležitejšie plodiny, výrobky			
Ekologické problémy			

5. Na základe údajov FAO spoznajme 25 najväčších pestovateľov pšenice a ryže! Označme farebne tieto štáty do priloženej mapky (ryža – žltá, pšenica – červená)! Vypočítajme percentuálny podiel jednotlivých štátov na celosvetovej produkcii!

Svetoví producenti pšenice, 2004		
	Štát	Množstvo (v tis. ton)
1.	Čína	91 952
2.	India	72 060
3.	USA	58 738
4.	Rusko	45 413
5.	Francúzsko	39 705
6.	Kanada	25 860
7.	Nemecko	25 427
8.	Turecko	21 000
9.	Austrália	20 376
10.	Pakistan	19 500
11.	Ukrajina	17 520
12.	Veľká Británia	15 473
13.	Argentína	14 560
14.	Irán	14 000
15.	Kazachstan	9 937
16.	Poľsko	9 892
17.	Taliansko	8 639
18.	Rumunsko	7 812
19.	Egypt	7 178
20.	Španielsko	7 108
21.	Maďarsko	6 007
22.	Brazília	5 726
23.	Maroko	5 540
24.	Uzbekistan	5 378
25.	Česko	5 043
Svet spolu		629 873

Svetoví producenti ryže, 2004			
	Štát	Množstvo (v tis. ton)	% podiel na celkovej produkci
1.	Čína	180 523	
2.	India	128 000	
3.	Indonézia	54 088	
4.	Bangladéš	39 754	
5.	Vietnam	35 888	
6.	Thajsko	23 860	
7.	Mjanmarsko	23 700	
8.	Filipíny	14 497	
9.	Brazília	13 277	
10.	Japonsko	10 912	
11.	USA	10 470	
12.	Pakistan	7 537	
13.	Kórea	6 945	
14.	Egypt	6 352	
15.	Nepál	4 290	
16.	Kambodža	4 170	
17.	Nigéria	3 542	
18.	Irán	3 400	
19.	Madagaskar	3 030	
20.	Kolumbia	2 721	
21.	Srí Lanka	2 628	
22.	Laos	2 529	
23.	KLDR	2 370	
24.	Malajzia	2 196	
25.	Peru	1 817	
Svet spolu		608 368	

VÝROBA ENERGIE

1. Výroba energie a spoločensko-hospodársky rozvoj sú od seba neoddeliteľné! Odôvodnite toto tvrdenie!

.....

2. Ak na svetovom trhu nastane nárast ceny ropy, prečo to čoskoro vyvolá všeobecný rast cien?

.....

3. Charakterizujme štruktúru energetických zdrojov vybraných krajín! Ktorý zdroj energie v nich prevláda? Zvýšenú pozornosť venuj obnoviteľným zdrojom energie!

Nórsko

Rakúsko

Saudská Arábia

Líbya

Poľsko

Brazília

Island

Rusko

Maďarsko

4. Zajtra máš v parlamente krátky výstup. Témou tvojho prejavu sú „Smernice pre šetrenie energiou v politike Maďarska“. Zostav si hlavné body príspevku! Ak je na to možnosť, prednes svoj príspevok pred spolužiakmi!

Vážený pán predsedu parlamentu! Vážení poslanci!

.....

PRIEMYSELNÁ PRODUKCIA – FORDOV SYSTÉM

1. Zisti, ako sa vyrábalo v období pred Fordom! Ako zmenil Henry Ford spôsob výroby? Čo je základom Fordovho výrobného systému? Aká je spojitosť medzi Fordovým systémom a dnešnou masovou výrobou?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Aký význam malo uvedenie Fordovho T-modelu na trh v roku 1908?

.....

.....

3. Vysvetlime dobové heslo: „Čo je dobré pre Henryho Forda, to je dobré aj pre USA!“

.....

.....

4. Ako vyzerá automobilka Ford dnes? Ktoré sú vedúce automobilky sveta?

Zapíšme štátnu príslušnosť automobilky!

Na ktorom mieste sa nachádza Ford dnes?

.....

Pozrime si na nete (www.ford.com), v ktorých štátoch má Ford zastúpenie!

.....

Desať najväčších automobiliek sveta v roku 2007 podľa ziskov a príjmu.

	Názov firmy	Príslušnosť firmy	Príjmy (v mil. USD)	Zisk (v mil. USD)
1.	Toyota Motor		230 201	15 043
2.	General Motors		182 347	-38 732
3.	Daimler		177 167	5 446
4.	Ford Motor		172 468	-2 723
5.	Volkswagen		149 054	5 639
6.	Honda Motor		105 102	5 254
7.	Nissan Motor		94 782	4 223
8.	Peugeot		82 965	1 211
9.	Fiat		80 112	2 673
10.	BMW		76 675	4 279

*znamienko mínus znamená stratu

Zdroj: Fortune, júl 2008

Akej národnosti boli firmy, ktoré boli v roku 2007 stratové? Ktoré činitele mohli byť v pozadí tejto skutočnosti?

.....

.....

Vyber si jeden typ auta značky Ford, ktorý sa ti najviac páči, a predstav jeho parametre! Veľa úspechov!

POSTFORDOVSKÝ SYSTÉM VÝROBY – REVOLÚCIA V ELEKTRONIKE

1. Čo rozumieme pod tzv. V+v činnosťou? Uveď pár príkladov!

.....
.....

2. Stručne načrtni vplyv zaradenia nižšie uvedených elektronických postupov do hospodárskej činnosti!

Tzv. flexibilné výrobné systémy:

.....

Využitie priemyselných robotov:

.....

Čiarový kód:

.....

3. Zhrň hlavné črty postfordovského výrobného systému! Aká je súvislosť medzi revolúciou v elektronike a týmto systémom? Napíš príklady na význam niektorých produktov v našom každodennom živote!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. V roku 2005 investovalo Maďarsko do vedy a vývoja iba 1% svojho GDP. Z poverenia Úradu vlády máš vypracovať štúdiu, prečo je pre oblasť vedy a vývoja dôležitá väčšia štátna podpora. Preštuduj si štruktúru maďarského hospodárstva a jeho súčasnú i budúcu pozíciu vo svete!

Činnosť v oblasti V + v, budúce strategické odvetvia Maďarska

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

SLUŽBY – VEDÚCE ODVETVIE SÚČASNÉHO HOSPODÁRSTVA

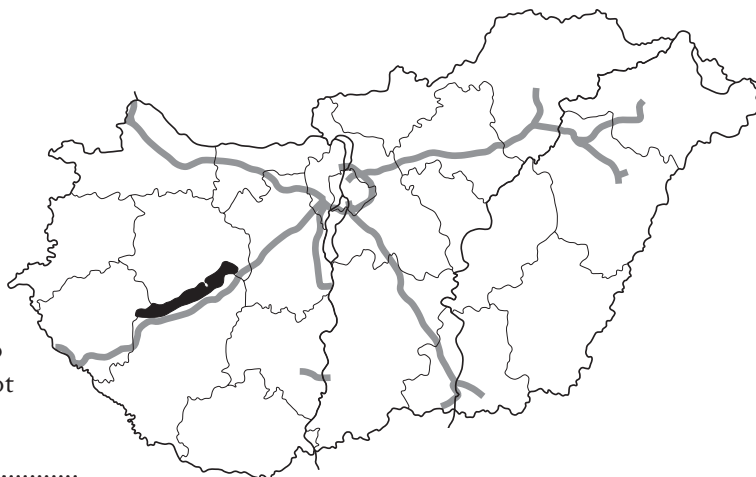
1. Stručne uved' základné charakteristiky sektoru služieb!.....
.....
.....

2. Uveď príklady k jednotlivým skupinám služieb!
Služby spojené s výrobou a predajom:
Verejnoprospešné a spoločenské služby:
Služby jednotlivcom:

3. Aký je vzťah medzi sektorom služieb a infraštruktúrou? V čom sa odlišujú?
.....
.....

4. Preštudujme si diaľničnú sieť Maďarska!

Navštívme internetovú stránku
www.autopalya.hu
Pomenujme diaľnice na mape!

Vyhľadaj najbližšiu diaľnicu alebo
diaľničný úsek a uveď, ako sa zmenil život
obyvateľov v blízkosti diaľnice!

.....
.....
.....

Prečo je v rámci budovania infraštruktúry dôležitá výstavba diaľnic?

.....
.....

Aký negatívny vplyv mala výstavba diaľnice na prírodné prostredie a tam žijúce obyvateľstvo?

.....
.....

HOSPODÁRSKA INFORMATIKA

1. Stručne vysvetli nasledujúce pojmy!

Informácia:

Informačné technológie:

Hospodárska informatika:.....

2. Prečo je hospodárska informatika najziskovejšie odvetvie v rámci sektoru služieb?

.....

3. Čím by si chcel byť v budúcnosti? Ako ovplyvnil rýchly rozvoj hospodárskej informatiky tvoje budúce povolanie?

Porovnaj súčasný stav zvoleného povolania so stavom pred 20–30 rokmi!

.....

4. Spoločne analyzujeme priložený text!

Globálna informatívna spoločnosť

Charakteristickým znakom novovznikajúcej meniacej sa spoločenskej štruktúry dnešných dní je to, že tieto zmeny sú založené na slobodnom prúde a využívaní informácií a poznatkov.

S rozvojom informačných technológií a rýchlym rastom medzinárodnej počítačovej siete, ktorá nie je politicky ani teritoriálne obmedzená, má čoraz viac ľudí voľný prístup k obrovskému, stále sa obnovujúcemu zdroju informácií a k mnohostrannej komunikácii.

Tieto skutočnosti od základu pretvárajú každú oblasť spoločenského života, ako aj postavenie každého jednotlivca v ňom. Takáto novovytvorená spoločenská štruktúra dostala pomenovanie globálna informatívna spoločnosť.

V hospodárskom živote:

sa na globalizovanom „informačnom trhu“ vytvárajú priame vzťahy medzi účastníkmi hospodárskeho života (virtuálne podniky, práca na diaľku, elektronický obchod).

V riadení štátu:

sa otvárajú možnosti na účinnejšiu prácu vlády, spravovanie majetku, lepšie využívanie údajov a mnohostrannú a úplnú informovanosť občanov, väčší rozvoj demokracie.

V oblasti kultúry a získavania poznatkov:

prístup k rôznorodým informáciám na počítačových sieťach (knihnice, múzeá, galérie, databázy) otvára doteraz nevídané možnosti v oblasti vzdelávania.

V každodennom živote ľudí:

pomocou vlastných komunikačných prostriedkov (počítač, televízor, telefón) môžu v čoraz väčšej miere vykonávať svoju prácu aj doma.

Zdroj: publikácia EÚ

Podľa teba je už globálna informačná spoločnosť vo svete skutočnosťou? Odôvodni svoju odpoveď!

Aký význam nadobúda v hospodárskom živote trh s informáciami?

Nakoľko zmenila informatívna spoločnosť možnosť získavania nových poznatkov? Napiš konkrétne príklady!

.....

Kde, na ktorých internetových stránkach sa dajú získať informácie z oblasti geografie?

.....

SVET PEŇAZÍ – ZÁKLADNÉ POJMY

1. Vysvetli tri základné funkcie peňazí!
2. Aký je rozdiel medzi hotovosťou a peniazmi na účte?
3. Čo je inflácia a čím sa vyjadruje miera inflácie?
4. Vysvetli pojmy devíza a valuta!
5. Zajtra cestujeme do cudziny a na to potrebujeme valuty. Kúpme v banke 300 USD a 400 EUR!
Vypočítajme, koľko forintov musíme zaplatiť za dané valuty.

Valuta	Kurz	Suma vo Ft
300 USD		
400 EUR		

Výpočty urob podľa aktuálnych údajov Maďarskej národnej banky (www.mnb.hu)!

6. V lete odchádzame z Budapešti na cestu okolo sveta. Pomenujme cieľové štáty našej cesty okolo sveta podľa kódov ich valút. Do priloženej mapky zaznač dané krajiny!

Kód valuty	Štát	Názov valuty
1. GBD		
2. MXN		
3. CLP		
4. NZD		
5. AUD		
6. SGD		
7. CNY		
8. RUB		

FINANČNÉ SLUŽBY – BANKY A BURZY

1. Ktoré sú najdôležitejšie úlohy centrálnej banky?

.....

2. Ktoré sú najdôležitejšie funkcie komerčných bánk?
.....
.....

3. Staňte sa skutočnými bankármi! Vypočítajte úroky!
Používajte vzorec:
$$\text{úrok} = \frac{\text{kapitál} \times \text{úrokomer (percentuálne)} \times \text{počet dní}}{36\,000}$$

Aké budú úroky pri vklade 400 000 Ft na 61 dní, keď je úrokomer 9%?

400 000 Ft na 30 dní, keď je úrokomer 8%?

250000 Ft na 122 dní, keď je úrokomer 10,5%?

350000 Ft na 91 dní, keď je úrokomer 9,5%?

4. Domáca úloha pre skutočných bankárov! Použitím internetových informácií napíšte k číslam patričné výrazy! – Pozrite si film!

Jeden z najznámejších bankových bankrotov svetového hospodárstva

V roku 1762 bola založená prvá britská investičná banka (1). Táto banka sa stala známou ako banka (2). O vyše dvesto rokov neskôr, v roku 1995, banka skrachovala, následkom nezodpovedných špekulatívnych postupov 28-ročného brokera (3), ktorý na (4) burze žiloval majetok banky. Pri špekulácii predpokladal stabilitu japonského trhu akcií. Následkom zemetrasenia v Kobe nastal obrovský pád hodnoty japonských akcií. To zničilo brokerove predpoklady. Skrachovanú banku kúpila holandská (5) banka za symbolických (6) libier. Tento prípad sa stal základom filmu (7). Film bol predstavený v roku 1999. Hlavnú rolu hral (8).

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

5. Definujte pojem tovarovej a peňažnej burzy!
.....
.....

6. Akým spôsobom, pomocou ktorých sprostredkovateľov môžeme obchodovať na burze?

Čo je našou úlohou?

7. Staňte sa skutočnými brokermi! Oboznámte sa s najdôležitejšími burzovými indexmi! Pomocou internetu určte, ku ktorým peňažným burzám patria uvedené indexy!

DJIA DAX-30 ATX SGX

BUX FTSE 100 Nikkei 225

DOPRAVA

1. Porovnajte cestnú a železničnú dopravu!

	Výhody	Nevýhody
cestná		
doprava		
železničná		
doprava		

2. Prečo je dôležitý Suezský prielav v námornej doprave?

.....

.....

3. Prečo je dôležitý Panamský prielav v námornej doprave?

.....

.....

4. Oboznámte sa s letiskami s najvyšším počtom cestujúcich v medzinárodnej leteckej doprave! Doplníte názvy štátov a letísk pomocou internetu!

10 najväčších letísk v medzinárodnej preprave cestujúcich v roku 2006					
	Mesto	Štát	Letisko	Názov letiska	Počet cestujúcich (milión osôb)
1.	Londýn		LHR		61,3
2.	Paríž		CDG		51,9
3.	Amsterdam		AMS		45,9
4.	Frankfurt		FRA		45,7
5.	Hongkong		HKG		43,3
6.	Tokio		NRT		33,9
7.	Singapur		SIN		33,4
8.	Londýn		LGW		30,1
9.	Bangkok		BKK		29,6
10.	Dubai		DXB		27,9

Zdroj: Airports Council International, júl 2007

Na ktorých kontinentoch sa nachádzajú tieto letiská?

Z ktorých kontinentov tu nenájdeme letiská?

.....

CESTOVNÝ RUCH

- 1.** Absolvujte 22-dňový zájazd okolo „polovice“ sveta!
 Cieľové štáty: Argentína – Chile – Veľkonočné ostrovy – Tahiti – Nový Zéland – Austrália – Singapur.
 Príjemný pobyt!

1. deň: Budapešť – Londýn – Buenos Aires
2. deň: Buenos Aires
3. deň: Buenos Aires
4. deň: Buenos Aires – Santiago
5. deň: Valparaiso – Vina Del Mare
6. deň: Santiago
7. deň: Santiago – Veľkonočné ostrovy
8. deň: Veľkonočné ostrovy
9. deň: Veľkonočné ostrovy
10. deň: Veľkonočné ostrovy – Tahiti
11. deň: Túra na ostrovoch Moorea
12. deň: Tahiti
13. deň: Túra na ostrove Tahiti
14. deň: Tahiti – Auckland
15. deň: Auckland
16. deň: Auckland – Sydney
17. deň: Sydney
17. deň: Sydney
19. deň: Sydney – Singapur
20. deň: Singapur
21. deň: Singapur – Londýn
22. deň: Londýn – Budapešť

Znázornite na mape trasu zájazdu!

- Informácie o zájazde zostavte v kolektívoch!
 - Vyberte jeden z cieľových štátov a zostavte prezentáciu s fotografiami o jeho pozoruhodnostiach!
- Je možné, že si otvoríme cestovnú kanceláriu?*

- 2.** Vo vašom bydlisku bude založená Rada cestovného ruchu s cieľom rozvoja miestneho turizmu. Podajte konkurz na post predsedu rady. Konkurz má obsahovať koncepciu turistického rozvoja. Podľa možnosti plány prediskutujte s miestnymi odborníkmi!

..... *Koncepcia rozvoja turizmu*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TERITORIÁLNE A ŠTRUKTURÁLNE ZMENY HOSPODÁRSKEHO ŽIVOTA – ZHRNUTIE

1. Vymenujte 4 hlavné skupiny výrobných zdrojov!

.....
.....

2. Definujte pojmy:

Hospodárska štruktúra:

.....

Profesionálna štruktúra:

.....

Extenzívny chov zvierat:

.....

Striedavé hospodárstvo:

.....

Plantáže:

.....

3. Charakterizujte súvislosti hospodárskeho rastu a spotreby energie!

.....
.....

4. Vymenujte tri hlavné typy služieb! Napíšte 1-2 príklady!

.....
.....
.....

5. Čo znamená pojem infraštruktúra?

.....
.....

6. Ktoré sú aspekty kategorizácie turistických činností? Na každú kategóriu uveďte pár príkladov!

.....
.....
.....
.....

7. Vymenujte tri funkcie peňazí!

.....

8. Definujte pojmy valuta a devíza!

.....

9. Ktoré sú najdôležitejšie funkcie komerčných bánk?

.....

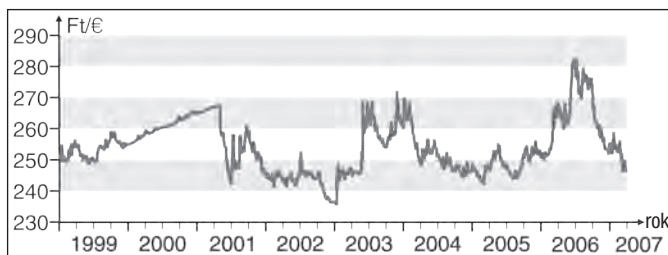
.....

10. Definujte pojmy tovarová a peňažná burza!

.....

.....

11. Analyzujte grafikon na základe uvedených otázok!

Menový kurz forint/euro od januára 1999 do marca 2007

V akej zóne sa nachádzal kurz forint/euro v tomto období?

.....

Kedy bol forint v tomto období najsilnejší?

Koľko forintov stálo 1 euro?

Aké tendencie môžeme načrtnúť vo vývoji kurzu forint/euro ?

Aké faktory ovplyvňujú vývoj?

.....

.....

.....

.....

V súčasnosti je forint slabý alebo silný v porovnaní s eurom? Aké faktory ovplyvňujú súčasné pozície forintu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GLOBALIZÁCIA SVETOVÉHO HOSPODÁRSTVA

1. Ako definovali pojem svetového hospodárstva v 70. rokoch minulého storočia?

.....

Čo charakterizuje súčasné svetové hospodárstvo?

.....

2. Prečo boli nasledujúce roky určujúce vo svetovom hospodárstve?

1973:

1982:

1990:

3. Ktoré sú tri určujúce procesy nadnárodného svetového hospodárstva?

.....

.....

.....

4. Dôkladne preštudujte nasledujúce texty! Sumarizujte najdôležitejšie konštatácie! Akú budúcnosť by ste načrtli na základe týchto textov?

Základom globalizácie svetového hospodárstva je nesmierne rýchly technologický rozvoj

Základom súčasnej globalizácie je nesmierne rýchly rozvoj komunikačnej, predovšetkým informačnej technológie. Napríklad v roku 1930 stál trojminútový telefonický rozhovor medzi New Yorkom a Londýnom 300 USD (podľa prepočtu kurzu v roku 1996), zatiaľ v roku 1997 to bolo len 1 USD, dokonca v roku 1999 už len 30 centov. Tento proces dobre demonštruje napríklad aj to, že kým v roku 1960 jeden tranzistor stál 10 USD, zatiaľ v súčasnosti nestojí ani pol centa. Súčasne s tým v posledných dvoch desaťročiach náklady na prevádzkovanie osobných (personálnych) počítačov rapídne klesli. Perspektívy pre svetové hospodárstvo, ktoré zabezpečuje internet, sú teraz ešte nepredvídateľné.

Rozvoj komunikačnej technológie pretransformoval na celom svete priestorovo-časové dimenzie. Postupne zanikajú časové a priestorové hranice, ktoré dávnejšie oddeľovali národné hospodárstva. Neovplyvňuje to rovnako všetky geografické územia a každého človeka. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že tie geografické územia, ktoré sú schopné využiť výhody komunikačnej inovácie, sú v informačnom svete dôležité miesta. Inovácie komunikačnej technológie sú predovšetkým trhov orientované, preto sú zamerané na tie územia, kde sa predpokladá najväčší zisk.

Hlavnou tendenciou globalizácie svetového hospodárstva je dávno nevidaný rast úlohy peňazí

Globalizované svetové hospodárstvo 90. rokov 20. storočia nazývajú monetárnym, finančne riadeným svetom. Pre každého je čoraz jasnejšie, že tempo finančných transakcií v nesmiernej miere vzrástlo a zároveň „finančný priestor“ sa rapídne zúžil. Vznikli nové formy peňazí, takzvané „virtuálne“ peniaze, ktoré sa pohybujú mimoriadne rýchlo pri mimoriadne nízkych nákladoch „okolo Zeme“.

Základom monetárneho sveta je technologický rozvoj. Od roku 1964 náklady na dokumentáciu, spracovanie a sprostredkovanie informácií (tak aj finančných) klesli o 95%. Následkom tohto neuveriteľného poklesu sa stali celosvetové finančné služby čoraz lacnejšie. Z technologického hľadiska je možné realizovať akékoľvek 24-hodinové transakcie („twenty-four-hour-trading“). Elektronické údaje je možné sprostredkovať na hociktoré miesto na Zemi bez ohľadu na zemepisnú vzdialenosť. Tento permanentný biznis je miestami silne brzdený nedostatočným technickým rozvojom, respektíve národnými direktívami. Napriek tomu je nesporné, že 24-hodinový globálny biznis teoreticky možno realizovať v každej oblasti finančných služieb.

Zdroj: Bernek Á. (2007): *A világgazdaság térbeli szerveződése – a globális világ „új gazdaságföldrajza“*. In. Blahó A. (szerk): *Világgazdaságtan, Akadémiai Kiadó, Budapest*.

Predstav v niekoľkých vetách svoju „víziu“ budúceho sveta!

MEDZINÁRODNÝ OBCHOD

1. Definuj stručne nasledujúce pojmy!

Export:

Import:

Voľný obchod:

Protekciónizmus:

Clo:

Kvóta:

Obchod s tovarom:

Obchod so službami:

2. Pomocou tabuľky na konci pracovného zošita analyzuj export tovaru podľa nasledujúcich aspektov:

- Vyber z tabuľky 15 štátov s najväčším exportom!
- Tieto štáty označ na mape!
- Vypočítaj hodnotu vývozu na osobu a znázorni na diagrame!

- Aké súvislosti nájdeš medzi hodnotou exportu na osobu a medzi GNI na osobu?
- Charakterizuj pozície Maďarska na základe hodnoty celkového exportu a importu tovaru na osobu!
- Zhrň svoje najdôležitejšie tvrdenia!
- Sumarizuj svoje najdôležitejšie konštatácie!

.....

.....

.....

.....

.....

REGIONÁLNE HOSPODÁRSKE INTEGRÁCIE

1. Vymenuj najdôležitejšie dôvody regionálnej hospodárskej integrácie!

.....
.....

2. Hospodárska integrácia je nielen hospodárskou, ale aj politickou otázkou. Čo si myslíš o tomto tvrdení?

.....
.....
.....
.....

3. Definuj stupne regionálnej hospodárskej integrácie!

Dvojstranná hospodárska dohoda:

Zóna voľného obchodu:

Colná únia:

Spoločný trh:

Hospodárska únia:

Monetárna únia:

Politická únia:

4. Pozrite si webovú stránku WTO! Na základe získaných informácií uveďte, na ktorých kontinentoch a v ktorých oblastiach sa nachádzajú uvedené hospodárske integrácie!

MERCOSUR

CEFTA

CARICOM

EAC

SADC

NADNÁRODNÉ SPOLOČNOSTI

1. Definuj pojem nadnárodná spoločnosť!

.....

2. Vymenuj charakteristické znaky nadnárodnej spoločnosti!

.....

3. Vymenuj desať najdôležitejších aspektov investícií nadnárodných spoločností! Aplikuj ich na príkladoch z Maďarska!

	Najdôležitejšie aspekty investícií nadnárodných spoločností	Konkrétne príklady v našej vlasti
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

4. V súčasnosti silnie tendencia, že ľudia vo svete kupujú produkty tých istých značiek. Aké sú súvislosti medzi vznikom tzv. svetových značiek a pôsobnosťou nadnárodných spoločností? Vymenuj niekoľko svetových značiek!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Situačná hra: Jedna nadnárodná spoločnosť s profilom výroby elektronických prístrojov plánuje založiť dcérsky podnik v Maďarsku.
Jeden z vás bude zastupovať záujmy spoločnosti, druhý záujmy Maďarska.

Záujmy nadnárodnej spoločnosti	Záujmy Maďarska

Zosumarizujte najdôležitejšie výsledky „rokovaní“ na základe uvedených aspektov!
Založia v Maďarsku dcérsku spoločnosť?

Ak áno, tak:

v ktorom meste?

kedy sa predpokladá začiatok prevádzky?

akú činnosť bude vykonávať?

aká bude koncepcia zamestnanosti?

bude mať spoločnosť daňovú úľavu? Ak áno, tak v akej miere a akého charakteru?

.....

Iné aspekty:

.....

.....

.....

Ak nie, tak:

prečo nie?

budú ďalšie rokovania?

Iné aspekty:

.....

.....

.....

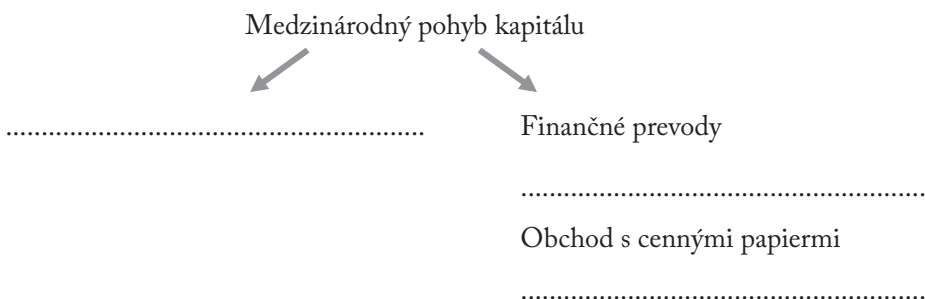
MEDZINÁRODNÝ POHYB KAPITÁLU

1. Definujte pojem kapitál!

.....

.....

2. Doplňte vzorec!

3. Čo znamená pojem medzinárodné kapitálové investície?

.....

.....

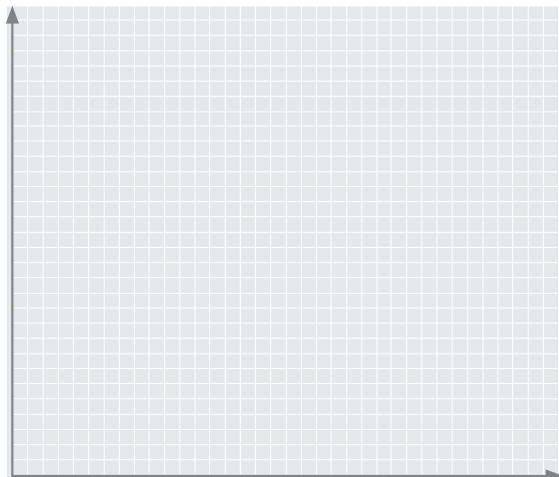
4. Aká je súvislosť medzi nadnárodnými spoločnosťami a investíciami medzinárodného kapitálu?

.....

.....

5. Analýza štatistických údajov. Z tabuľky na konci pracovného zošita urobte analýzu importu zahraničných kapitálových investícií podľa nasledovných hľadísk:

- Do ktorých štátov prúdili do roku 2006 najvyššie kapitálové investície?
- Určte 15 štátov, ktoré disponujú najvyšším importom kapitálových investícií?
- Označte tieto štáty na mape!
- Pre prvých päť štátov vypočítajte priemernú hodnotu importu kapitálových investícií na osobu! Výsledky znázornite na diagrame!

- Aká je podľa teba súvislosť medzi hodnotou importu zahraničného kapitálu na osobu a hodnotou GNI na osobu?
- Charakterizuj situáciu v našej vlasti na základe veľkosti importu zahraničného kapitálu na jednu osobu!

Zhrň svoje najdôležitejšie zistenia!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 6.** Čo znamená pojem špekulatívna finančná operácia? Aký má význam? Aký je odhadovaný denný obrat špekulatívnych operácií?

.....
.....
.....

- 7.** Zostav si maximálne 5-minútový referát pod názvom „Monetárny svet“! Vychádzaj z tézy, že „vývoj svetového hospodárstva neurčujú skutočné výrobné procesy, ale medzinárodné prúdenie kapitálu“. Urob si k uvedenej prednáške poznámky!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

NAJVÄČŠÍ 24-HODINOVÝ SVETOVÝ TRH – MEDZINÁRODNÁ DEVÍZOVÁ BURZA – DOPLŇUJÚCE UČIVO

1. Obchodujme profesionálne s devízami! Pomocou webovej stránky Global Forex – www.globalfx.hu – definujme pojem medzinárodný devízový trh!

Bázická (základná) devíza:

Denný kurz:

Forward (termínovaná) transakcia:

Upísaná devíza:

Long (nákupná) pozícia:

Overnight (jednodňová) transakcia:

Short (predajná) pozícia:

Spot (štandardná) transakcia:

2. Aký bol kurz devízových párov pri obchodovaní z Maďarska 18. júla 2008?

Devízový pár	Kurz
EUR/USD	1,5846
EUR/HUF	228,30
USD/HUF	143,96
CHF/HUF	140,86
USD/JPY	106,95

- Ktorú cudziu menu predstavujú valutové kódy?
- Sledujme celotýždňové a potom celomesačné zmeny kurzov devízových párov!
- Týždenné a mesačné zmeny kurzov znázorníte na grafikonoch!

- Na základe týždňovej a mesačnej analýzy zmeny kurzov pripravme prognózu, čiže špekuláciu pre blízku budúcnosť! Ktoré valuty sa oplatí kúpiť? Ktoré valuty sa oplatí predať?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KRÍZA ZADLŽENOSTI

1. Definujte pojmy!

Úver:

Úrok:

Dlžoba:

Zadlženosť:

Celková hodnota vonkajšieho dlhu:

.....

Ukazovateľ aktuálnej splátky úveru:

.....

2. Analyzujte pohyb vonkajšej zadlženosti Maďarska!

Vývin vonkajšej zadlženosti Maďarska			
Rok	Celková vonkajšia zadlženosť (mil. USD)	GNI (mil. USD)	Celková vonkajšia zadlženosť (v % GNI)
1982	10 196	22043	46,3
1983	10 735	20247	53,0
1984	10 993	19516	56,3
1985	13 957	19756	70,6
1986	16 908	22765	74,3
1987	19 585	25082	78,1
1988	19 609	27478	71,4
1989	20 397	27774	73,4
1990	21 202	31601	67,1
1991	22 631	32073	70,6
1992	22 028	35993	61,2
1993	24 404	37410	65,2
1994	28 304	40119	70,6
1995	31 651	42966	73,7
1996	27 259	43196	63,1
1997	24 561	43027	57,1
1998	28 473	44098	64,6
1999	29 874	45152	66,2
2000	29 520	44106	66,9
2001	30 305	48981	61,9
2002	34 958	61980	56,4
2003	47 376	78991	60,0
2004	63 159	94616	66,8
2005	66 119	101200	65,3

Urobte dva grafikony, ktoré ukážu pohyb hodnôt celkovej vonkajšej zadlženosti našej vlasti a pomer hodnoty vonkajšej zadlženosti k GNI v %, od roku 1982 do roku 2005!

Koľkonásobne sa zvýšila hodnota vonkajšej zadlženosti v období od roku 1982 do roku 1995?

.....

Ktorý bol jediný rok, keď sa hodnota vonkajšej zadlženosti značne znížila?

.....

Koľkonásobne vzrástla hodnota vonkajšej zadlženosti v rokoch 2001-2005?

.....

Pozrite sa, aká je v súčasnosti vonkajšia zadlženosť Maďarska!

.....

Zdroj: World Bank, World Development Indicators, 2007

Urobte analýzu vývoja vonkajšej zadlženosti Maďarska!

Vývoj hodnoty vonkajšej zadlženosti Maďarska v rokoch 1982–2005

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Zajtra sa staneš premiérom rozvojovej krajiny. Hrubý národný produkt (GNI) na osobu je v tomto štáte síce nízky, ale – podľa geologických výskumov – štát disponuje značnými zásobami diamantov. Štát z vlastných zdrojov nedokáže začať ich ťažbu, preto si berie dlhodobý, vysoký, ale výhodný úver so zľavami. Z pozície premiéra danej krajiny uveď hospodárske argumenty pre potrebu takéhoto úveru, so zvláštnym dôrazom na budúci hospodársky rozvoj štátu!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MEDZINÁRODNÝ MENOVÝ FOND A SVETOVÁ BANKA

1. Odpovedajte na otázky pomocou informácií z webových stránok Maďarskej národnej banky – www.mnb.hu – a Medzinárodného menového fondu – www.imf.hu!

Koľko členských štátov má MMF?

Kedy sa stalo Maďarsko členským štátom MMF?

Kto zastupuje našu vlasť v Rade MMF?

Kedy uzavrelo naposledy Maďarsko úverovú zmluvu s organizáciou MMF?

Má Maďarsko dlhy v MMF?

2. Situačná hra. Od dnešného dňa ste premiérom veľmi zadlženého štátu. Štát sa nachádza v platobnej neschopnosti. Rokujte s predstaviteľom MMF v záujme zabezpečenia podmieneného úveru, potrebného pre prevádzkovanie hospodárstva. Jeden z vás predstavuje organizáciu MMF. O rokovaní zostavte zápisnicu na základe uvedených aspektov!

- Krátka charakteristika zadlženého štátu (“cesta“ k zadlženosti).
- Plán použitia úveru MMF.
- Plánované reformy hospodárstva v zadlženom štáte.
- Podmienky zabezpečenia úveru.
- Najdôležitejšie výsledky rokovania.

..... *Žiadosť o poskytnutie podmieneného úveru MMF pre štát*

Zápisnica z rokovania

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SVETOVÉ HOSPODÁRSTVO NA PRAHU 21. STOROČIA – ZHRNUTIE

1. Vysvetlite stručne nasledujúce pojmy!

Voľný obchod:

Obchod so službami:

Protekciónizmus:.....

Clo:

Kvóta:

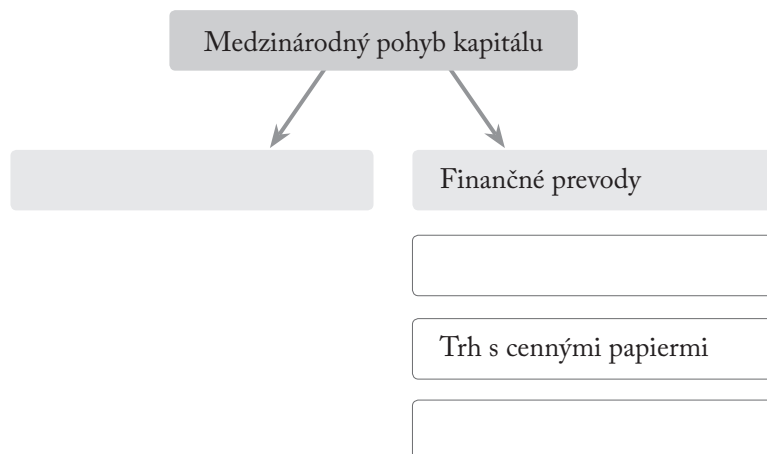
2. Vymenuj stupne hospodárskej integrácie!

.....
.....
.....

3. Aký faktor globalizovaného hospodárskeho života stojí v pozadí „hesla“: minimalizácia investícií a maximalizácia zisku?

.....
.....
.....

4. Doplň obrázok!

5. Kedy hovoríme, že štát je zadlžený?

.....

.....

6. Ktoré dva hlavné ukazovatele charakterizujú mieru zadlženia daného štátu?

.....

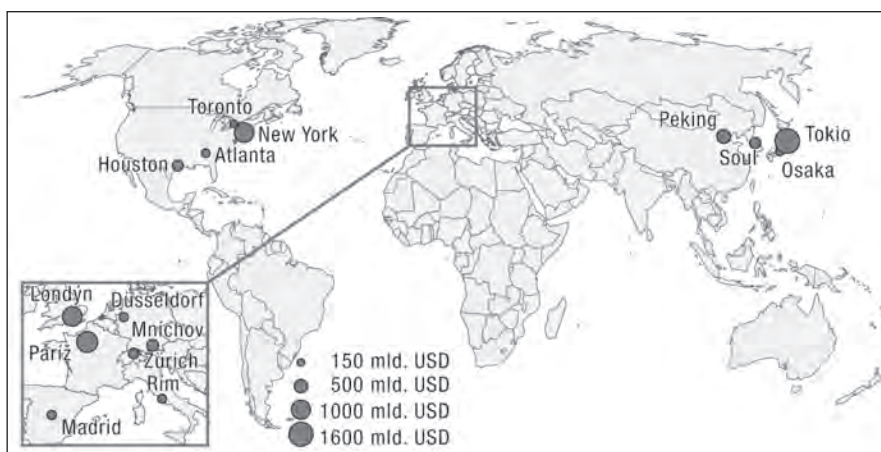
.....

7. Prečo sa úver MMF nazýva podmienenou pôžičkou?

.....

.....

8. Analyzuj priloženú mapu na základe daných otázok!

15 svetových veľkomiest, v ktorých má svoje sídlo najviac nadnárodných spoločností, 2005

Vymenuj 15 svetových veľkomiest, v ktorých má svoje sídlo najviac nadnárodných spoločností!

.....

.....

.....

Medzi týmito veľkomestami nájdeme štyri, ktoré vynikajú čo do počtu a hodnoty majetku zaregistrovaných spoločností. Vymenuj tieto najväčšie „global city“ sveta!

.....

.....

Aké následky má podľa teba táto vysoká územná koncentrácia vzhľadom na ostatné štáty sveta?

.....

.....

.....

.....

.....

9. Pomocou tabuľky na konci pracovného zošita vymenuj a zaznač do mapy 20 štátov s najväčším exportom tovaru!

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.

10. Pomocou tabuľky na konci pracovného zošita vymenuj a zaznač do mapy 20 štátov s najväčším importom zahraničného kapitálu!

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.

TERITORIÁLNA ŠTRUKTÚRA SVETOVÉHO HOSPODÁRSTVA

- 1.** Stručne vysvetli, prečo je globalizácia od konca 90. rokov určujúcim faktorom hospodárstva! Zopakuj si, čo sme sa učili o globalizácii svetového hospodárstva!

.....
.....
.....
.....

- 2.** Ukáž na príklade Maďarska, ako sa uplatnili nižšie uvedené danosti zemepisného prostredia!

- relatívnosť geografickej polohy:

.....
.....
.....

- smery prúdenia medzinárodného kapitálu, ktoré v čase globalizácie svetového trhu zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu:

.....
.....
.....

- pri charakteristike stavu súčasného svetového hospodárstva sa už neberú do ohľadu výlučne štáty, ale aj veľkomestá a systém svetových metropol (napr. akú šancu má Budapešť stať sa regionálnym centrom obchodu?):

.....
.....
.....
.....

- 3.** Globalizácia svetového hospodárstva vo výraznej miere zvyšuje hospodárske rozdiely medzi územnými celkami (napr. štátmi, veľkými oblasťami, regiónmi, sídlami). Súhlasíš s týmto tvrdením? Napíš svoj názor!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ÚLOHA VYSPELÝCH A ROZVOJOVÝCH ŠTÁTŤ VO SVETOVOM HOSPODÁRSTVE

1. Porovnaj vyspelé a rozvojové štáty na základe daného hľadiska!

	Vyspelé štáty	Rozvojové štáty
Úroveň hospodárstva		
Postavenie vo svetovom hospodárstve		
Štruktúra hospodárstva		
Vedúce odvetvie hospodárstva		
Geopolitická situácia		
Spoločenské zriadenie		

2. Preštudujme si bankovky daných krajín! Postavy, obrazy na bankovkách sa vždy viažu k určitým udalostiam, danostiam alebo politicko-hospodárskej charakteristike tej-ktorej krajiny. Pomocou internetu získajme informácie o týchto dvoch krajinách! Zamyslime sa nad tým, aké možnosti ponúkajú zahraničným investorom! Bankovky všetkých štátov sveta nájdeme na www.banknotes.com/images.htm!

Kde sa nachádza tento štát?

Čo je zobrazené na zadnej strane bankovky?

Stručne charakterizuj hospodárstvo Peru a jeho postavenie vo svete!
.....
.....

Si hospodársky analytik! Do čoho by si odporúčal svojim
zákazníkom vložiť investície v Peru?
.....
.....

Kde sa nachádza tento štát?

Čo je zobrazené na zadnej strane bankovky?

Stručne charakterizuj hospodárstvo Botswany a jeho postavenie vo
svete!

.....

Si hospodársky analytik! Do čoho by si odporúčal svojim
zákazníkom vložiť investície v Botswane?
.....
.....

SPOJENÉ ŠTÁTŤY AMERICKÉ – VEDÚCA SVETOVÁ HOSPODÁRSKA VELMOC

1. Prečo môžeme povedať, že USA sú vedúcou mocnosťou globalizovanej svetovej ekonomiky?

.....

.....

.....

.....

.....

Aké miesto zaujímajú USA v troch procesoch globálnej ekonomiky?

Technologický rozvoj:

.....

.....

.....

Počet nadnárodných spoločností:

.....

.....

.....

Monetárny svet:

.....

.....

.....

2. Virtuálne navštívme Burzu cenných papierov v New Yorku (www.nyse.com)!

20. júla 2008 vypočítal priemerný Dow Jonesov index z priemerných cien akcií 30 podnikov uvedených v tabuľke.

- Vyhľadajte internetové stránky uvedených podnikov a zapíšte do tabuľky okruh ich činnosti!
- Staňme sa na jeden deň brokermi! V ten deň, keď sa rozhodneš byť brokerom, zisti, akú cenu majú akcie uvedených podnikov, s ktorými sa obchoduje na burze. Veľa úspechov!

Kôš akcií priemerného priemyselného Dow Jonesovho indexu, 20. júla 2008			
	Meno firmy	Okruh činnosti	Cena akcie (v USD) na Burze cenných papierov v New Yorku v danom dni
1	3M Co.		
2	Alcoa Inc.		
3	American Express Co.		
4	American International Group Inc.		
5	AT&T Inc.		
6	Bank of America Corp.		
7	Boeing Co.		
8	Caterpillar Inc.		
9	Chevron Corp.		
10	Citigroup Inc.		
11	Coca-Cola Co.		
12	E.I. DuPont de Nemours & Co.		
13	Exxon Mobil Corp.		
14	General Electric Co.		
15	General Motors Corp.		
16	Hewlett-Packard Co.		
17	Home Depot Inc.		
18	Intel Corp.		
19	International Business Machines Corp.		
20	Johnson & Johnson		
21	JPMorgan Chase & Co.		
22	McDonald's Corp.		
23	Merck & Co. Inc.		
24	Microsoft Corp.		
25	Pfizer Inc.		
26	Procter & Gamble Co.		
27	United Technologies Corp.		
28	Verizon Communications Inc.		
29	Wal-Mart Stores Inc.		
30	Walt Disney Co.		

EKONOMIKA SPOJENÝCH ŠTÁTOV AMERICKÝCH

1. Čo znamená výraz „nová ekonomika“?

.....
Prečo je „nová ekonomika“ jedným z najdôležitejších faktorov súčasného hospodárskeho úspechu USA?
.....
.....
.....

2. Centrá „novej ekonomiky“ sa obyčajne zhodujú so sídlami najväčších amerických spoločností pôsobiacich v daných odvetviach novej ekonomiky! Pomocou internetu doplňte nasledujúcu tabuľku!

Názov spoločnosti	Sídlo spoločnosti	Činnosť spoločnosti
	Redmond	
Citigroup		
	Palo Alto	
Walt Disney		
	Santa Clara	
Johnson and Johnson		
Cisco Systems		

3. Situačná hra. Píše sa rok 2050. Podarilo sa nám nadviazať spojenie s civilizáciou veľmi obdobnou našej, ale žijúcou mimo našej slnečnej sústavy! Zajtra priletí do Washingtonu, hlavného mesta USA, prvá skupina návštevníkov. Ako odborníka v oblasti geografie, uznávaného na medzinárodnej úrovni, ťa prezident USA požiadal predstaviť „cudzincov“ USA z geografického hľadiska! Nezabudni, píše sa rok 2050!

Vážení návštevníci!

Srdečne vás vítame na našej Zemi! Je pre mňa ctou, že vám osobne môžem predstaviť geografiu Spojených štátov amerických, vedúcej veľmoci našej civilizácie! USA...

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

OSTROVNY V KARIBIKU – KAJMANSKÉ OSTROVY

- 1.** Štatistický rozbor údajov. Analyzuj hospodársku situáciu ostrovov v Karibiku a ich rolu vo svetovom hospodárstve pomocou údajov uvedených v tabuľke, nachádzajúcej sa na konci pracovného zošita! Vyber z tabuľky ostrovné štáty v Karibiku! Vyhľadaj ich na mape!

.....
.....
.....

Pomocou mapy nachádzajúcej sa na 65. strane učebnice zobrazujúcej „off-shore“ územia vymenuj ostrovy v Karibiku, ktoré patria do kategórie „off-shore“ území!

.....
.....
.....

Charakterizuj stupeň hospodárskej úrovne „off-shore“ území v Karibiku na základe hodnôt GNI na osobu!

.....
.....
.....

Charakterizuj hodnoty importu investičného kapitálu v „off-shore“ oblastiach Karibiku!

.....
.....
.....

- 2.** Čoraz viac odborníkov v oblasti ekonomiky a politiky je toho názoru, že činnosť „off-shore“ území je v budúcnosti v každom prípade nutné kontrolovať! Aké faktory sú podľa tvojho názoru v pozadí tejto mienky?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

JAPONSKO – DRUHÁ NAJVYSPELEJŠIA EKONOMIKA SVETA

1. Čím sa líši spoločensko-hospodársky rozvoj Japonska od ostatných vyspelých krajín?

.....
.....

2. Zosumarizuj najdôležitejšie faktory a tendencie hospodárskeho rozvoja v Japonsku od roku 1950 do roku 2004!

.....
.....
.....

Zisti, čo je charakteristické pre japonské hospodárstvo v súčasnosti!

.....
.....
.....

3. Z tabuľky uvedenej na 90. strane učebnice si vyber jeden z desiatich japonských veľkopodnikov a priprav o ňom krátku prezentáciu!

Prezentácia japonského podniku

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Ktoré sú najdôležitejšie odvetvia japonského hospodárstva?.....

Charakterizuj priestorovú štruktúru japonského hospodárstva!

.....
.....
.....

5. V čom spočíva podstata programu technopolis?

.....
.....

HOSPODÁRSKA VEĽMOC BLÍZKEJ BUDÚCNOSTI, NAJĽUDNATEJŠIA KRAJINA SVETA ČÍNA

1. Prečo v súčasnosti označujeme Čínu za krajinu s najrýchlejšie sa rozvíjajúcim hospodárstvom na svete?

.....
.....

2. Čo znamená tzv. „politika otvorených dverí“?

.....
.....

3. Do ktorých území Číny je príviv zahraničného investičného kapitálu najväčší? Prečo práve do týchto území?

.....
.....
.....

4. Víťame milých hostí na Letných olympijských hrách v Pekingu v roku 2008! (www.beijing2008.cn)

Preštudujte si portál Letných olympijských hier v Pekingu!
Zamyslite sa nad tým, aké dlhodobé účinky môže mať usporiadanie olympijských hier v roku 2008 na čínske hospodárstvo?

Príprav o Pekingu prospekt s fotografiami pre cudzincov, ktorí sem zavítajú!

Desať najdôležitejších pozoruhodností v Pekingu:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Niekoľko športových súťaží Letných olympijských hier v roku 2008 usporiadali mimo Pekingu, v ďalších šiestich mestách Číny. Vyhľadajte na portáli týchto šesť miest a zapíšte ich do tabuľky a tiež aj športové súťaže, ktoré v nich prebiehali! Ukážme tieto mestá na mape!

	Názov mesta	Názov športovej súťaže
1		
2		
3		
4		
5		
6		

INDIA – NOVÁ VEĽMOC V SEKTORE SLUŽIEB

- 1.** Čo bolo pre Indiu charakteristické do roku 1990?
Ako zmenil príviv zahraničného kapitálu hospodársku štruktúru Indie?

.....
.....

- 2.** Na základe tabuľky nachádzajúcej sa na konci pracovného zošita charakterizuj dôležitosť Číny a Indie v súčasnom svetovom hospodárstve!

	Čína	Čína (poradie vo svete)	India	India (poradie vo svete)
Počet obyvateľov (mil. osôb)				
Celková hodnota GNI (GNI/osoba x obyvateľstvo)				
Export tovaru (v mil.USD)				
Celková hodnota importu zahraničného kapitálu (v mil. USD)				

Áká bude podľa tvojho názoru úloha Číny a Indie vo svetovom hospodárstve v polovici 21. storočia?

.....
.....

- 3.** Intel, vedúci svetový výrobca procesorov, má v úmysle zriadiť dcérsku spoločnosť v Číne a v Indii. Ako odborný zástupca firmy uveď, ako sa môžu stať tieto krajiny priaznivými investičnými regiónmi pre Intel!

	Čína	India
Úroveň hospodárskeho stupňa vývoja:		
Tempo hospodárskeho rastu v súčasnosti:		
Očakávané tempo rastu:		
Vedúce hospodárske odvetvie:		
Posúdenie vnútro politickej stability:		
Hodnotenie hospodárskej politiky:		
Počet a vzdelanie potenciálnej pracovnej sily:		
Momentálna úroveň infraštruktúry:		
Momentálny trh procesorov:		
Predpokladaný trh procesorov:		
Navrhované miesta sídel spoločnosti:		
Iné aspekty:		
Súhrnné zhodnotenie:		

ZNOVU SPRIEMYSELŇOVANÉ ROZVOJOVÉ KRAJINY

1. Čo znamená výraz proexportná hospodárska politika? Aké dôležité faktory ju tvoria?

.....
.....
.....

2. Vymenuj tie odvetvia a činnosti v sektore služieb, ktoré podporuje proexportná priemyselná politika!

.....
.....

3. Ktoré krajiny patria do prvej vlny znovu spriemyselňovaných krajín?

.....

4. Ktoré krajiny patria do druhej vlny znovu spriemyselňovaných krajín?

.....

5. Ktoré faktory odôvodňujú skutočnosť, že Singapur je najlepším centrom obchodu na svete?

.....
.....

6. MMF (Medzinárodný menový fond) sa dozvedel o tvojich vynikajúcich výsledkoch v štúdiu zemepisu a požiadal Ťa o prednášku vo Washingtone, ktorú máš mať v Rade MMF o tom, ako môže byť proexportná hospodárska politika základom budúceho hospodárskeho úspechu rozvojových krajín. V prednáške sa v každom prípade vyjadri:

- o najdôležitejších zložkách proexportnej hospodárskej politiky,
- o otáznikoch hospodárskeho rastu založeného na exporte,
- o vzťahu medzi globálnou svetovou ekonomikou a proexportnou hospodárskou politikou,
- o osobitných charakteristikách krajín východnej a juhovýchodnej Ázie.

Ak bude mať tvoja prednáška úspech, MMF Ťa zamestná ako svojho odborného poradcu! Veľa úspechov!

Vážená Rada! Vážené dámy a páni!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

EURÓPSKA INTEGRÁCIA- OD VZNIKU PO SÚČASNOSŤ

1. Čím sa líši Európska únia od ostatných hospodárskych integračných zoskupení sveta?

.....
.....

2. Na priloženej prázdnej mape zaznačme členov Európskej únie a dátum ich pričlenenia!

3. Vymenujme tri piliere Maastrichtskej dohody!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. EÚ - kvíz. Odpovedzme na nasledujúce otázky!

Aký význam malo zriadenie Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (ESUO)?

.....

Kedy bola podpísaná Rímska dohoda?

Ktoré krajiny sa v roku 1973 pripojili k Európskemu hospodárskemu spoločenstvu (EHS), „spoločnému trhu“?

.....

Čo rozumieme pod skutočným zriadením „spoločného trhu“?

.....

Kedy dostala integrácia názov Európska únia?

Aká je úloha Europolu?

Aký význam má Schengenská dohoda?

.....

Ako sa v súčasnosti vyvíja konkurencieschopnosť Európskej únie v porovnaní s USA a Japonskom?

.....

INŠTITÚCIE EURÓPSKEJ ÚNIE A ICH PÔSOBENIE

1. Charakterizujme v krátkosti činnosť a úlohy troch hlavných inštitúcií Európskej únie!

Rada Európskej únie (Rada ministrov): Je najvyšším rozhodovacím orgánom EÚ, ktorý

.....
.....
.....
.....
.....

Európska komisia: Je najvyšším výkonným orgánom EÚ, ktorý

.....
.....
.....
.....

Európsky parlament: Je najvyšším kontrolným orgánom EÚ, ktorý

.....
.....
.....

2. Naše vedomosti o činnosti Európskej únie musia byť neustále aktualizované! Pomocou centrálného portálu Európskej únie – www.europa.eu – odpovedzme na nasledujúce otázky!

Ktorá krajina je v súčasnosti úradujúcim predsedom EÚ?

Aké hlavné ciele si vytýčilo súčasné predsedníctvo?

.....
.....
.....

Kto je predsedom Európskeho parlamentu?

Koľko poslancov má Európsky parlament?

Na koľko rokov sú volení poslanci do Európskeho parlamentu?

Koľko poslancov zastupuje Maďarsko v Európskom parlamente?

Kto je predsedom Európskej komisie?

Koľko komisárov má Európska komisia?

Za ktorú odbornú politiku EÚ zodpovedá maďarský komisár?

Kto je prezidentom Európskej centrálnej banky?

HOSPODÁRSKA A MENOVÁ ÚNIA

1. Vymenujte udalosti troch hlavných etáp Hospodárskej a menovej únie!

Prvá etapa (od júla 1990 do roku 1993):

.....
.....

Druhá etapa (od roku 1994 do roku 1998):

.....
.....

Tretia etapa (od 1. januára 1999 po súčasnosť):

.....
.....

2. Vymenujte a na prázdnej mape zaznačte členov Hospodárskej a menovej únie a dátum ich vstupu! Zaznačte sídlo aj názov Európskej centrálnej banky!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Prostredníctvom portálu Európskej centrálnej banky (www.ecb.int) sa oboznámme s euro bankovkami a euro mincami!

V akých nominálnych hodnotách existujú euro bankovky?

Časti ktorých budov sú znázornené na lícnej strane bankoviek? Čo symbolizujú?

Čo je znázornené na zadnej strane bankoviek a na čo poukazujú kresby?

Na ktorej bankovke je ako „architektonické obdobie“ renesancia?

Akými bezpečnostnými prvkami sú zabezpečené euro bankovky?

V akej nominálnej hodnote existujú euro mince?

Ktorá strana euro mince poukazuje na krajinu, ktorá ju vydala?

4. Zistí, čo presne znamená výraz konvergencia!

Pomocou portálu MNB (www.mnb.hu) zhotovme tabuľku o postavení Maďarska v oblasti plnenia kritérií tzv. maastrichtskej konvergenzie! Vyznačme aj tzv. referenčné hodnoty, ktoré majú jednotlivé štáty dosiahnuť!

Splnenie kritérií tzv. maastrichtskej konvergenzie je v prípade Maďarska možné v roku

Kritériá maastrichtskej konvergenzie	Maďarská hodnota	Referenčná hodnota
Stabilita kurzu		
Udržateľná rozpočtová pozícia		
Nízka zadlženosť štátu		
Cenová stabilita		
Úroková konvergencia		

POLNOHOSPODÁRSKA A REGIONÁLNA POLITIKA EURÓPSKEJ ÚNIE

1. Definujme nasledujúce pojmy!

SPP:

Intervencia:

Podpora výroby:

Inštitucionálna cena:

Rozvoj vidieka:

2. Prezentujme NUTS rozdelenie v Maďarsku!

.....
.....
.....
.....
.....

Vyfarbi mapu v súlade
s rozdelením NUTS 2!

3. Čo znamená výraz „modrý banán“?
Ako súvisí s regionálnou politikou EÚ?

.....
.....
.....

4. Navštív polnohospodárskeho producenta v mieste tvojho bydliska! Priprav interview s farmárom o tom, ako členstvo v EÚ zmenilo každodenný život tunajšieho polnohospodára!

Polnohospodárstvo EÚ v každodennom živote

Interview s(meno), registrovaným producentom v EÚ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ŠTÁTŤ STREDNEJ A VÝCHODNEJ EURÓPY

1. Uveď v krátkosti najdôležitejšie spoločensko-hospodárske problémy pri zmene režimu v štátoch strednej a východnej Európy!

.....
.....
.....

2. Vymenuj štátystrednej a východnej Európy a ich hlavné mestá!

.....
.....
.....

3. Pomocou tabuľky nachádzajúcej sa na konci pracovného zošita zhotov tematickú mapu štátov strednej a východnej Európy na základe GNI na osobu!

4. Do akej skupiny možno zaradiť štáty strednej a východnej Európy na základe priamych zahraničných investícií? Vedel by si vytvoriť obdobné skupiny aj na základe GNI na osobu?

.....
.....
.....
.....

5. Vymenuj štáty strednej a východnej Európy, ktoré sú členmi EÚ! Uveď presný dátum ich integrácie!

.....
.....
.....

RUSKO

1. Z tabuľky nachádzajúcej sa na konci pracovného zošita vyber členské štáty SNŠ (Spoločenstva nezávislých štátov)! Zorad členské štáty SNŠ na základe hodnoty GNI na osobu! V tabuľke uveď aj ich hlavné mestá!

	Krajina (členský štát SNŠ)	Hlavné mesto	GNI/osoba
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			

2. Pripravme prospekt (turistického sprievodcu) o Moskve! Zhrňme najdôležitejšie pozoruhodnosti! Zozbierajme aj fotografie!

*Navštívme Moskvu!
 Moskva – obnovená metropola*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Sledujme v priebehu dvoch týždňov správy svetovej politiky a svetového hospodárstva z hľadiska maďarsko-ruských hospodárskych stykov! Zhrňme v krátkosti najdôležitejšie správy súvisiace s týmto tematickým okruhom!

.....

.....

.....

.....

BLÍZKY VÝCHOD – PRÍŤAŽLIVÁ SILA ROPY

1. Z tabuľky nachádzajúcej sa na konci pracovného zošita vyber krajiny Blízkeho Východu a zaznač ich do zobrazenej prázdnej mapy! Charakterizuj stupeň hospodárskej úrovne týchto krajín! Do akých skupín by si vedel zaradiť štáty Blízkeho Východu na základe ukazovateľov GNI na osobu?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Aký význam má OPEC (Organizácia krajín vyvážajúcich ropu) vo svetovom hospodárstve? Vypracuj krátky prehľad!

.....

.....

.....

3. Sleduj v priebehu jedného týždňa správy zo svetovej politiky! Zhrň, k akým pokusom došlo v záujme mierového usporiadania izraelsko-palestínskeho konfliktu!

.....

.....

.....

4. Istá cestovná kancelária ťa žiada pripraviť informačný materiál pre prospekt (turistického sprievodcu)! Informačný materiál má názov

Plavba loďou po Níle

.....

.....

.....

.....

.....

Váženy nastávajúci záujemca o plavbu loďou po Níle! Dúfame, že Vás naše informácie zaujali a čoskoro Vás budeme môcť privítať v našej cestovnej kancelárii ako záujemcu o nami organizované cesty!

PERIFÉRIA SVETA: ČIERNA AFRIKA

1. Z tabuľky nachádzajúcej sa na konci pracovného zošita vyber štáty Subsaharskej Afriky (Čiernej Afriky) a zaznač ich na priloženej prázdnej mape! Štáty regiónu zorad' na základe počtu a tempa rastu obyvateľstva, na základe tempa rastu GNI na osobu a GDP a na základe hodnôt exportu tovaru, respektíve importu zahraničného kapitálu!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zvoľ si jednu skupinu a vypracuj plán hospodárskeho rozvoja a sociálnej politiky!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

REGIÓNŤY, ŠTÁTŤY A SKUPINY ŠTÁTŤOV VO SVETOVOM HOSPODÁRSTVE – ZHRNUTIE

1. Zapiš príslušnú krajinu k jednotlivým tvrdeniam!

Vedúca veľmoc globálneho svetového hospodárstva:

Najrýchlejšie sa vyvíjajúce hospodárstvo na svete:

Najlepšie centrum obchodu na ázijskom kontinente:

Druhá najľudnatejšia krajina na svete:

Najväčší producent a vývozca zemného plynu na svete:

Druhá najväčšia národná ekonomika na svete:

Najväčší výrobca a vývozca ropy na svete:

Najväčší producent drahokamov na svete:

Najľudnatejšia krajina Subsaharskej (Čiernej) Afriky:

Krajina, kde sídli Európskacomisia:

2. Vymenuj štáty druhej vlny novo spriemyselňovania!

.....

3. Charakterizuj prvý cieľ regionálnej politiky Európskej únie!

.....

.....

4. Vymenuj desať krajín, ktoré pristúpili k Európskej únii 1. mája 2004!

.....

.....

5. Aké základné sociálne problémy sú charakteristické pre prevažnú väčšinu krajín v regióne Subsaharskej (Čiernej) Afriky?

.....

.....

6. Odpovedz na nasledujúce otázky súvisiace so Silicon Valley!

Urči presnú zemepisnú polohu Silicon Valley!

.....

.....

Prečo je V + V rozhodujúcou činnosťou v súčasnom svetovom hospodárstve?

.....

.....

Na aké priemyselné odvetvie sa v prvom rade viaže V + V činnosť v Silicon Valley?

.....

.....

Vymenuj niekoľko amerických podnikov, ktoré majú svoje sídlo v Silicon Valley!

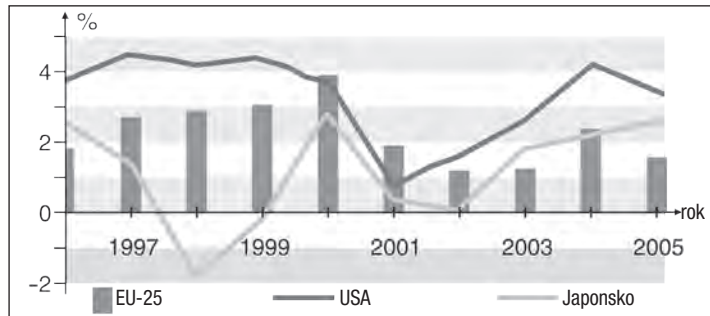
.....

Akú rolu zohráva Silicon Valley v národnom hospodárstve USA?

.....

.....

7. Analyzuj graf na základe nasledujúcich otázok!

Percentuálne tempo rastu troch centrálnych oblastí sveta od roku 1996 do roku 2005.

Ako sa vyvíjalo percentuálne tempo rastu GDP amerického hospodárstva od roku 1996 do roku 2005? V ktorom období bolo tempo rastu najvyššie? V ktorom roku bol hospodársky pokles najväčší? Aké faktory stáli v pozadí rastu a poklesu GDP?

.....

.....

.....

.....

.....

Kedy bola hospodárska kríza v Japonsku najhlbšia? Čo je v súčasnosti charakteristické pre tempo rastu japonského hospodárstva?

.....

.....

Ako sa v tomto období zmenila ekonomika 25-člennej EÚ? Kedy bolo tempo rastu GDP najvyššie a kedy najnižšie? Aká je na základe grafu konkurencieschopnosť EÚ v porovnaní s USA a s Japonskom?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GLOBALNÉ STUPŇOVANIE CHUDOBY A PROBLÉM VÝŽIVY OBYVATEĽSTVA

1. Aké faktory spôsobujú potravinovú krízu?

.....
.....
.....
.....

2. Tvoji priatelia žijú v rôznych kútoch našej planéty a doteraz si s nimi udržiaval kontakt len prostredníctvom internetu. Počas nasledujúcich týždňov budeš u nich, v ich vlasti, hosťom. Obed v každej rodine bude odzrkadľovať spoločenské tradície, stravovacie návyky. Opíš v krátkosti, aké sú podľa teba stravovacie návyky v rôznych krajinách! Pripravuj sa na cestu, pokús sa na internete získať čo najviac informácií o troch zemepisných miestach!

Obed s Hiroši Toyotom v Kjote (Japonsko)

.....
.....

Obed s Mutavom Musyimiom (Keňa).....

.....
.....

Obed s Yi-Fu Tuan v Kantone (Čína)

.....
.....

3. Podľa niektorých názorov proces globalizácie svetového hospodárstva v mimoriadnej miere zvyšuje rozdiely medzi jednotlivými sociálnymi vrstvami spoločnosti. Tzv. globálny profit totiž obohacuje, rozširuje majetok len niekoľkých ľudí, pričom počet chudobných sa čoraz viac zvyšuje. Súhlasíš s predchádzajúcimi tvrdeniami? Vyjadri v krátkosti svoj názor! Čo by si urobil v záujme zastavenia stupňujúceho sa procesu zbedačovania ľudstva?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Krátka história a budúcnosť kultúry stravovania.

Starostlivo si preštuduj nasledujúce riadky a dopln text k roku 2095! Ak máš pocit, že sa ti veľmi dobre vydarilo, pošli ho na adresu portálu vydavateľstva učebníc: www.ntk.hu. Najlepšie práce si budete môcť prečítať na portáli! Veľa úspechov a príjemné rozjímanie!

Krátka história kultúry stravovania

- 6. tisícročie p. n. l.** Človek spozná pšenicu, čo je najvýznamnejšia udalosť od objavenia ohňa.
- 5. tisícročie p. n. l.** Objaví sa varené zrnó a grilované mäso. Na Blízkom Východe a v Mexiku vynájdu mletie obilnín.
- 4. tisícročie p. n. l.** Na Blízkom Východe objaví vhodný postup fermentácie (zrážania) mlieka. V Južnej Amerike pripravujú kukuričnú krupicu. Zvyšky dokazujúce túto skutočnosť našli archeológovia v Peru.
- 3. tisícročie p. n. l.** Objaví sa čaj, ktorý podľa istej čínskej legendy vynášiel cisár Šen-nung. Na Kréte a na Peloponézskom polostrove začínajú vyrábať víno.
- Obdobie okolo roku 1900 p. n. l.** Čiňania vynájdu paličky na jadenie.
- Obdobie okolo roku 1700 p. n. l. V** Egypte, v čase Novej ríše, jedia ľudia chlieb. Je známych jeho 40 rôznych obmien.
- 5. storočie p. n. l.** Otvoria sa cesty obchodovaniu s koreninami. Po prvý raz doviezli z Ázie do Európy škoricu, čierne korenie, zázvor, klinček voňavý.
- 5. storočie** Írski mnísi pripraví zo sladú a čistej vody predchodcu whisky.
- 850** Objavenie kávovníka v Etiópii.
- 12. storočie** Germáni a Vikingovia ako prví v Európe mútili maslo.
- 13. storočie** V stredoveku panuje v celej Európe „Jeho veličenstvo Sled“. Polovica obyvateľstva kontinentu konzumuje túto rybu.
- 14. storočie** Rozšíri sa používanie jedálenského noža: predmety osobnej potreby si každý, kto ide na večeru, nosí v špeciálnom puzdre. V Európe sa objaví prvé ohňovzdorné nádoby.
- 16. storočie** Do Ameriky privezú cukrovú trstinu. Španieli donesú do Európy čokoládu. V Benátkach začnú predávať čaj.
- 17. storočie** Soloman pašá, ktorý bol tureckým vyslancom na dvore Ľudovíta XIV., oboznámil Francúzov s kávou. Francúzsky chemik Denis Papin vynájde kuchtú (tlakový hrniec). Mních Dom Perignon vynájde postup vhodný na prípravu šampanského.
- 18. storočie** V Európe sa stáva každodenným používanie sklenených fliaš. Používanie vidličky, taniera a vlastného pohára, doteraz považované za luxus, sa rozšíri v širokých kruhoch. John

- Montagu, gróf zo Sandwiche (Sendviču), vymyslí jedlo z dvoch krajcov chleba natretých maslom, medzi ktoré je vložený kúsok mäsa – sendvič. Boulenger, obchodník predávajúci polievku, vymyslí, že svojim klientom zabezpečí stoly a otvorí prvú parížsku reštauráciu.
- 1812** Angličania Bryan Donkin a John Hall vynájdu konzervu.
- 1837** James Sharp zhotoví v Southamptone prvý plynový sporák.
- 1842** Nemecký fyzik Julius Rovert von Mayer zavedie pojem kalória.
- 1865** Francúzsky biochemik Louis Pasteur objaví účinnú sterilizačnú metódu, pasteurizáciu.
- 1872** Američan Adams vynájde žuvačku.
- 1886** Americký lekárnik John Pemberton v Atlante vynájde Coca-Colu (kokakolu).
- 1913** Pod značkou „Domeire“ vyrobí v Chicagu prvú jednoduchú chladničku do domácnosti.
- 1915** Američan Clarence Birdseye vynájde priemyselné hlboké zmrazovanie.
- 1921** Pod názvom White Castle sa v USA objaví prvá obchodná sieť predávajúca hamburgery.
- 1945** Američan Maxson uvedie na trh prvú zmrazenú večeru.
- Američan Percy Spencer uplatňujúci zásady pôsobenia radaru vynájde mikrovlnnú rúru.
- 1954** Prostredníctvom Francúza Marca Gregoira sa zrodí panvica značky Tefal.
- 1955** Ray Kroc otvorí pri Chicagu prvú reštauráciu McDonald’s.
- 1960** V USA sa objaví prvé vákuovo balené potraviny.
- 1990** Objaví sa indukčná vyhrievacia platňa, ktorá zostane studená dovedy, kým magnetické pole, vznikajúce výsledkom dotyku s kovom, nezačne generovať teplo.
- 1994** Do 124 krajín je predaných viac ako 73 miliárd škatúľ Tetrabik obsahujúcich dlhodobo konzervované potraviny.
- 1995** Nový postup založený na dehydratácii, objavenie „okamžite brzdennej relaxácie“: jej pomocou netrvá príprava jedla ani minútu.

Na základe článku uvedeného 24. augusta 1996 v časopise HVG (Heti Világgazdaság)

2095 Hladný ako vlk som sa konečne vrátil domov. Sú dve hodiny popoludní. Dnes som mal v škole veľmi únavný deň, písali sme dve písomky a navyše som aj odpovedal zo zemepisu galaxií. Ešte šťastie, že v raketo-
pláne nás nebolo veľa. Identifikačný systém pri vstupe do kozmickej základne ma okamžite spoznal a už som aj kričal mamičke: „Čo budeme dnes jesť?“

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE – NA CESTE K BIOHOSPODÁRSTVU

1. Vymenuj obnoviteľné zdroje energie! Uveď príklady na možnosti ich využitia!

.....

.....

.....

2. Prečo nie je možné presne určiť veľkosť svetových zásob nerastných surovín a energetických zdrojov?

.....

.....

.....

3. Môže sa podľa tvojho názoru stať „odkaz Veľkonočného ostrova“ aj obrazom budúcnosti našej Zeme? Napíš svoj názor!

Odkaz Veľkonočného ostrova

Veľkonočný ostrov je jedným z najvzdialenejších obývaných miest na Zemi. Ostrov v juhovýchodnom rohu Tichého oceánu pozostávajúci z troch, už jedno tisícročie vyhasnutých vulkánov, je vzdialený 3200 km na západ od brehov Čile a 2600 až 4000 km od najbližšie obývaných ostrovov. Jeho rozloha je 388 km² (3/4 územia Budapešti), počet obyvateľov sa pohybuje okolo 2000 osôb. V 5. storočí ho obsadilo niekoľko člnov Polynézanov. Ostrov rozprestierajúci sa južne od obratníka Kozorožca svojim chladným a daždivým podnebí (bohatým na zrážky) nebol vhodný pre subtropické rastliny, ktoré si Polynézanovia priniesli so sebou. Stravovanie bolo obmedzené a jeho hlavnú zložku tvorili sladké zemiaky a hydina, dopĺňované rybolovom. Povrch ostrova pokrývali lesy. Jediným zdrojom pitnej vody bola dažďová voda nahromadená v kráteroch.

Monotónna rastlinná výroba si nevyžadovala veľa práce, vďaka zvýšenému voľnému času sa obyvateľom podarilo vytvoriť najvyspelejšiu sociálnu, náboženskú a umeleckú formu spoločnosti v ostrovnom svete Polynézie. Dostali sa ešte aj k používaniu počiatočných písomných znakov. V blízkosti morského pobrežia zriadili veľké rodiny, klany 300 ceremoniálnych centier, popri ktorých sa týčili obrovské kamenné sochy. Tieto diela dosahujú aj 6-metrovú výšku, vážia niekoľko desiatok ton – takmer všetky sú torzá bez končatín s mužskou hlavou – boli vytesávané z obsidiánu, v otvorenom kameňolome nachádzajúcom sa vo vnútrozemí ostrova v kráteri, za cenu nepredstaviteľne obrovskej námahy. Hádám ešte ťažšia bola preprava sôch na pobrežie kotúľajúc ťažké bremeno po kmeňoch stromov. Zhotovených bolo viac ako 600 kamenných sôch. Polovica z nich sa už nedostala na určené miesto. Vytesané alebo napoly dokončené zostali

v kameňolome. Prosperujúca kultúra dosiahla vrchol okolo roku 1550, počet obyvateľov vtedy mohol dosiahnuť 7000 osôb. Potom spoločnosť náhle skolabovala. V čase príchodu európskych objaviteľov obyvateľstvo ostrova už nič nevedelo o pôvode kamenných sôch, o ich úlohe v náboženských ceremóniách.

Pamiatka niekdajšej vysokej kultúry zanikla, zopár tisíc obyvateľov úplne pustého ostrova bez stromov živoľno utiahnuť sa do jaskýň. História ostrova sa podarilo ozrejmiť len najnovšími modernými výskumnými metódami, rádio-karbónovou analýzou odhadovania veku peľu niekdajších kvetov. Kalvária ostrova sa začala plienením lesov. Rastúca populácia postupne spotrebovala lesy na budovanie obydľí, člnov, rozšírenie úrodnej pôdy, na prepravu sôch. Potom prestali nielen s vytesávaním sôch. Už ani na výstavbu obydľí nebolo dreva, obyvatelia boli nútení utiahnuť sa do jaskýň, alebo do chatrčí zlátných z trstiny. Už aj člny zhotovovali len z trstiny, vyhynutím moruše sa museli zriecť aj rybárskych sietí, čo malo za následok úpadok rybolovu. Pustú zem ostrova dážď v krátkom čase zmyl, úrodných území ubúdalo, znižovala sa úroda, v dôsledku čoho rýchlo klesal počet obyvateľstva. Sociálna sieť sa zrútila, medzi obyvateľmi ostrova sa začal trvalý boj o ubúdajúce produkty, rozšírilo sa otroctvo, nedostatok bielkovín viedol ku kanibalizmu.

Obyvatelia ostrova extrémne vyplienili prírodné prostredie, stali sa zajatcami vydrancovaného ostrova, z úrovne vysokej kultúry sa prepádli takmer na úroveň divjej zveri. Vývin ich osudu obsahuje odkaz pre ostatných obyvateľov Zeme. Bude ľudstvo schopné obmedziť rastúcu spotrebu zdrojov energie, alebo úplným vyplienením svojho okolia padne do obdobnej pasce?

Na základe článku: Clive Ponting – A Green History of the World

„Odkaz Veľkonočného ostrova“ – obraz budúcnosti našej Zeme?

.....

.....

.....

.....

BUDÚCNOSŤ NAŠEJ PLANÉTY - HROZBA GLOBALNEHO OTEPĽOVANIA

1. V dôsledku globálneho otepľovania sa podľa prognózy v druhej polovici 21. storočia každé leto môže roztopiť ľad okolo Severného pólu! Zosumarizuj v krátkosti tento vplyv na našu planétu!

.....

.....

.....

2. Vymenuj päť krajín sveta, ktoré vypúšťajú do ovzdušia najviac emisií uhlíka! Na základe predchádzajúceho učiva odôvodni, prečo práve týchto päť krajín vypúšťa najviac emisií uhlíka!

.....

.....

.....

.....

3. Zamyslime sa nad možnými hospodárskymi následkami globálneho otepľovania! Prečítaj si pozorne nasledujúci text a priprav zhrnutie s vyzdvihnutím najdôležitejších konštatovaní uvedených v úryvku!

Hlásenie Sternu o hospodárskych následkoch spôsobených zmenou klimatických podmienok pripravené na jeseň 2006 vo Veľkej Británii sa zameralo na očakávaný vývin GDP. Podľa výskumných pracovníkov dlhodobou by bola úprava energetického sektora, vyžadujúca si mimochodom obrovské financie, menej nákladná, ako keby všetko zostalo po starom.

Hospodárske následky pasivity sú totiž veľmi veľké. Momentálne každá tona oxidu uhličitého vypustená do ovzdušia spôsobuje škody vo výške najmenej 85 dolárov, avšak s touto položkou nerátajú pri svojich rozhodovaniach investori, ale ani spotrebiteľia. Keby bola škoda zabudovaná do cien, keby bola zdanená, v tom prípade by si ľudia mohli uvedomiť globálne následky. Zároveň je prechod na hospodárstvo s nízkou spotrebou uhlia dobrým obchodom. Ak by k nemu došlo v takom tempe, v akom je to potrebné, v tom prípade by do roku 2050 išlo o obchod v hodnote najmenej 500 miliárd.

Ak nedôjde k zmenám, a to k medzinárodným zmenám, dôjde k destabilizácii svetového hospodárstva. Dnes, v súčasných dňoch vypustené emisie uhlíka budú ešte desiatky, stovky rokov v ovzduší, teda aj ich vplyv bude dlhodobý. Prognózy nevedia presne určiť, k akým zmenám dôjde, ale vedia určiť, že budú dras-

tické a nezvratné. Ak nedôjde k zmenám, budú musieť vyspelé krajiny rátať s 5-percentným ročným poklesom GDP a to sú tie najmiernejšie výpočty, pokles môže dosiahnuť 20,ba ajviac percent, ak sa roztopí ľad okolo Severného pólu. Spomalenie alebo prípadné zastavenie Golského prúdu by znamenalo katastrofu.

Odborník britského ministerstva zahraničných vecí poukázal na to, že zmenu klimatických podmienok treba prestať brať ako otázku ochrany životného prostredia, ide totiž o základnú hospodársku a bezpečnostnú otázku. Treba prejsť na hospodárstvo s nízkou spotrebou uhlia, energiu treba vyrábať iným spôsobom, iným spôsobom je nutné obrábať pôdu, inak treba konzumovať a cestovať. Kľúčovým slovom je energetická politika a to nielen vo Veľkej Británii, ale aj v celej EÚ.

Klimatické zmeny môžu byť pre Maďarsko krátkodobo prípadne ešte aj výhodné: predĺži sa turistická sezóna, alebo bude november taký mierny, že nebude nutné vykurovanie. Nech to však nikoho nemýli, dlhodobu môžu byť klimatické zmeny sprevádzané obrovskými škodami. Prechod na alternatívnu energiu v čo najväčšej miere by bol dôležitý aj preto, lebo by sme napríklad menej záviseli na ruskom zemnom plyne alebo naftových veľmociach.

Zdroj: www.greenfo.hu

Možné hospodárske následky globálneho otepľovania

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GLOBALNE PROBLÉMY A GLOBALNE MOŽNOSTI RIEŠENIA – ZHRNUTIE

1. Definuj v krátkosti nasledujúce pojmy a výrazy!

očekávaný priemerný vek novorodenca:

.....

dobrá úroveň výživy:

.....

svetová hranica chudoby:

.....

Kjótsky protokol:

.....

udržateľný rozvoj:

.....

2. Vymenuj obnoviteľné zdroje energie! Nazvi možné oblasti využitia jednotlivých obnoviteľných zdrojov energie!

.....

.....

.....

.....

.....

3. Zhrň v krátkosti, čo znamená proces stupňujúceho sa zbedačovania ľudstva!

.....

.....

.....

.....

.....

4. Čo znamená výraz spoločnosť „20 k 80“?

.....

.....

.....

.....

.....

5. Ničenie pralesov dosiahlo také rozmery, že už má škodlivý vplyv na hospodárenie s oxidom uhličitým na Zemi.

Interpretuj toto prehlásenie niekoľkými vetami! Aké hospodárske faktory môžu byť v pozadí obrovského ničenia pralesov? Prečo je nebezpečné, ak dôjde na Zemi k zmene v hospodárení s oxidom uhličitým? Aké opatrenia by si navrhol v záujme ochrany pralesov?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Analyzuj nasledujúcu tabuľku na základe daných hľadísk!

Desať krajín sveta vypúšťajúcich najviac emisií CO ₂ do ovzdušia v roku 2002 v miliónoch ton			
	Názov krajiny	milióny ton	percentá
	Svet celkovo	24 355	
1.	USA	5 835	
2.	Čína	3 507	
3.	Rusko	1 431	
4.	India	1 219	
5.	Japonsko	1 202	
6.	Nemecko	850	
7.	Veľká Británia	543	
8.	Kanada	516	
9.	Kórejská republika	445	
10.	Taliansko	432	
	10 krajín celkovo	15 980	

Vypočítaj a zapíš do tabuľky percentuálny ročný podiel desiatich najväčších znečisťovateľov ovzdušia na celosvetovom množstve emisií CO₂!

Aký percentuálny podiel má desať najväčších znečisťovateľov ovzdušia na celosvetovom množstve ročne vypustených emisií CO₂?

Aký je percentuálny podiel dvoch najväčších znečisťovateľov ovzdušia na celosvetovom množstve ročne vypustených emisií CO₂?

Aká je zodpovednosť desiatich najväčších znečisťovateľov ovzdušia na globálnom otepľovaní? Aké návrhy by si mal v súvislosti so znížením vypúšťania emisií v týchto krajinách v budúcnosti?

.....

.....

.....

.....

.....

MAĎARSKO VO SVETOVOM HOSPODÁRSTVE

1. Zhrň vkrátkosti, aké faktory ovplyvňujú súčasné postavenie Maďarska vo svetovom hospodárstve!

.....

.....

.....

2. Aký význam majú podniky v zahraničnom vlastníctve v národnom hospodárstve Maďarska? V súvislosti s touto otázkou vymenuj aj konkrétne fakty!

.....

.....

.....

3. Ako hodnotia nadnárodné spoločnosti Maďarsko ako investičný región?

.....

.....

.....

4. Na základe tabuľky nachádzajúcej sa na konci pracovného zošita analyzujme údaje týkajúce sa našej vlasti!

■ Aká bola u nás hodnota GNI na osobu v roku 2006? Vyhľadajme desať krajín s podobnou hospodárskou úrovňou!

.....

.....

.....

■ Aká bola miera exportu tovaru maďarského hospodárstva v roku 2006? Vyhľadajme desať takých krajín, ktoré dosahovali podobnú mieru exportu ako Maďarsko! Aký veľký bol export maďarského tovaru v roku 2006?

.....

.....

.....

■ Aká bola výška prílivu zahraničného investičného kapitálu do Maďarska v roku 2006? Vyhľadajme desať podobných krajín!

.....

.....

.....

■ Na základe spoločného hodnotenia predchádzajúcich troch aspektov vymenujme krajiny, ktoré sú našimi najzávažnejšími konkurentmi vo svetovom hospodárstve!

.....

.....

NÁRODNÁ EKONOMIKA MAĎARSKA

1. Navštívme virtuálne našu najväčšiu spoločnosť MOL, Maďarskú ropnú a plynárenskú otvorenú akciovú spoločnosť! Adresa: <http://www.mol.hu>

Odpovedzme na nasledujúce otázky:

- Aké výsledky dosahovala spoločnosť MOL koncom roka v predchádzajúcich rokoch? Ako hodnotíš výsledky podniku?

.....

.....

.....

- Vyhľadajme zoznam podnikov, v ktorých má spoločnosť MOL väčšinové alebo 50 % vlastníctvo! Vyberme si podniky nachádzajúce sa v zahraničí a opíšme, v ktorých krajinách a konkrétne v ktorých lokalitách sa tieto podniky nachádzajú!

.....

.....

.....

- Ak by si bol členom správnej rady, navrhoval by si ďalšie investície podniku v susedných a vzdialenejších štátoch? Odôvodni svoj názor!

.....

.....

.....

- Navrhol by si ako broker svojim klientom kúpu akcií spoločnosti MOL? Na aké fakty by si sa odvolával? Aká je cena akcií spoločnosti MOL na Budapeštianskej burze v deň, keď pracuješ na tejto úlohe?

.....

.....

.....

2. Predstav v krátkosti najväčšie podnikanie vo svojom „úzkom“ okolí! Ak máš možnosť, priprav interview s jedným z vedúcich alebo so zamestnancom tohto podniku! Najdôležitejšie poznatky zhrň v niekoľkých vetách!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

REGIONÁLNE USPORIADANIE MAĎARSKÉHO NÁRODNÉHO HOSPODÁRSTVA

1. Ktoré regióny našej vlasti sú najvyspelejšie a ktoré sú menej vyspelé? Na základe priloženej tabuľky analyzuj regionálne usporiadanie maďarského národného hospodárstva!

- Na prázdnej mape pomenuj župy a ich sídla!
- Urči hranice jednotlivých regiónov!
- Zhotov tematickú mapu na základe ukazovateľov GDP pripadajúceho na jednu osobu! Podľa možnosti si zvol' hranice kategórií tak, aby boli čo najzreteľnejšie z hľadiska hospodárskej vyspelosti jednotlivých žúp!

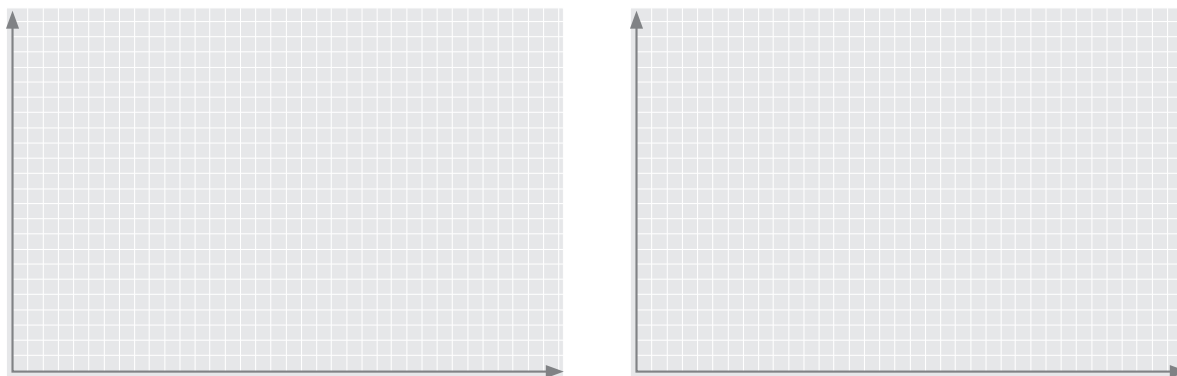

Regionálne rozdiely GDP v Maďarsku v roku 2006			
Župa, región	GDP na osobu (tisíc Ft)	Poradie na základe výšky GDP na osobu	Celoštátny priemer GDP na osobu v %
Budapešť	5 229	1	221
Pešť	2 018	6	85
Stredné Maďarsko	3 921	I	166
Fejér (Stoličnobelehradská)	2 292	5	97
Komárom-Esztergom (Komárňansko-Ostrihomská)	2 426	3	103
Veszprém (Vesprímska)	1 713	9	73
Stredné Zadunajsko	2 139	III	91
Győr-Moson-Sopron (Gyórsko-Mošonsko-Šopronská)	2 719	2	115
Vas (Vašská)	2 332	4	99
Zala (Zalianska)	1 878	7	80
Západné Zadunajsko	2 370	II	101
Baranya (Baraňanská)	1 702	10	72
Somogy (Šomoďská)	1 469	17	62
Tolna (Tolnianska)	1 693	13	67
Južné Zadunajsko	1 696	IV	68
Borsod-Abaúj-Zemplén (Boršodsko-Ábovsko-Zemplínska)	1 563	15	66
Heves	1 626	12	69
Nógrád (Novohradská)	1 169	20	50
Severné Maďarsko	1 612	VI	64
Hajdú-Bihar (Hajdu-Bihorská)	1 698	11	72
Jász-Nagykun-Szolnok (Jasovsko-Veľkokumánsko-Solnocká)	1 542	16	65
Szabolcs-Szatmár-Bereg (Sabolčsko-Satmársko-Berežská)	1 257	19	53
Észak-Alföld (Severná časť Dolnej zeme)	1 490	VII	63
Bács-Kiskun (Báčsko-Malokumánska)	1 567	14	66
Békés (Békešská)	1 369	18	68
Csongrád (Čongrádska)	1 744	8	74
Dél-Alföld (Južná časť Dolnej zeme)	1 564	V	66
Maďarsko celkom	2 363	—	

Zdroj: KSH (Centrálny štatistický úrad),
 Statisztikai tükör (Štatistické zrkadlo),
 15. júl 2008

- Zhotov dva stĺpcové diagramy, ktoré zobrazujú hodnoty GDP na osobu v jednotlivých župách, respektíve v jednotlivých regiónoch, vyjadrujúc celoštátny percentuálny priemer!

Pomocou tematickej mapy, ktorú si zhotovil, a pomocou dvoch stĺpcových diagramov načrtni v texte svoje najdôležitejšie poznatky, týkajúce sa rozdielov vyspelosti regiónov v našej vlasti!

.....

.....

.....

.....

- 2. Z poverenia miestnej samosprávy tvojho bydliska máš pripraviť krátku štúdiu o tom, aké zahraničné podniky u vás pôsobia. V štúdiu sa zmieň aj o tom, prečo si tieto podniky vybrali za miesto prevádzky práve vaše mesto (vašu obec)!

Tvoje bydlisko ako investičné miesto zahraničnej prevádzky

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 3. Počnúc dnešným dňom sa stávaš primátorom Budapešti. Miestnym poslancom predniesieš prednášku o tom, ako si predstavuješ rozvoj, v dôsledku ktorého sa naše hlavné mesto opätovne stane najvýhodnejším centrom obchodu v regióne strednej a východnej Európy!

Vážení poslanci! Vážené dámy, vážení páni!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

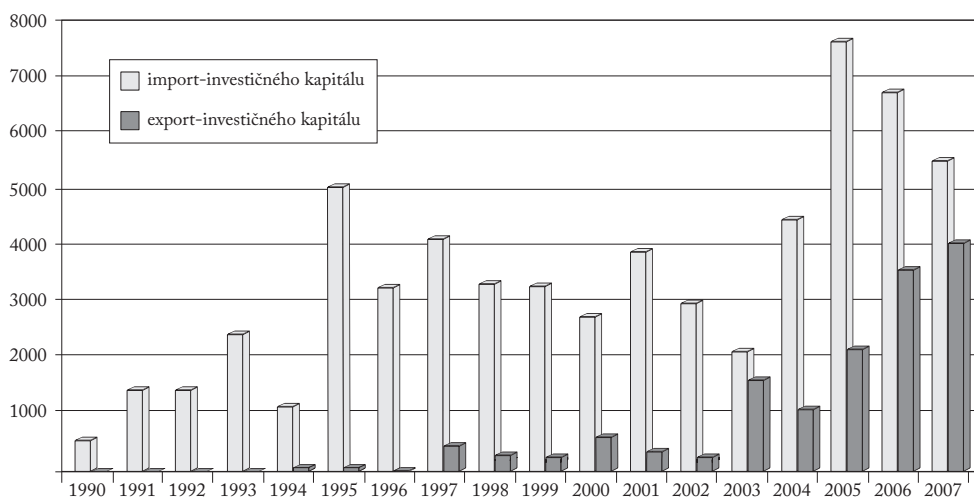
POSTAVENIE MAĎARSKA VO SVETOVOM HOSPODÁRSTVE A JEHO NÁRODNÁ EKONOMIKA – ZHRNUTIE

1. Na ktorom mieste v rebríčku hospodárskej vyspelosti krajín sveta stojí Maďarsko na základe GNI na osobu?
.....
2. Ktoré je naše najdôležitejšie hospodárske odvetvie? V akom pomere prispieva toto odvetvie k hodnote GDP?
.....
.....
3. Zhrň v krátkosti, aké faktory ovplyvňujú postavenie Maďarska vo svetovom hospodárstve!
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Analyzuj nasledujúci graf na základe uvedených otázok!

Vývin importu a exportu zahraničného investičného kapitálu Maďarska od roku 1990 do roku 2007 (milión USD)

V ktorom roku bol import zahraničného investičného kapitálu v Maďarsku najvyšší?

Aká bola vtedy jeho hodnota?

V porovnaní s týmto extrémnym rokom aká bola priemerná ročná úroveň importu zahraničného investičného kapitálu v období od roku 1995 do roku 2007?

Ako a prečo sa podľa tvojho názoru zmenil príviv zahraničného investičného kapitálu do Maďarska v období od roku 1990 do roku 2007?

.....

.....

.....

V ktorom roku sa po prvý raz export investičného kapitálu Maďarska značne zvýšil? Do ktorých krajín smeruje podľa teba v prvom rade náš export investičného kapitálu?

.....

Približne koľko percent činila hodnota exportu zahraničného investičného kapitálu z Maďarska v porovnaní s hodnotou importu zahraničného investičného kapitálu do Maďarska v roku 2007?

Predstav v krátkosti Maďarsko podnikom so zahraničnou majetkovou účasťou! Prečo môže byť Maďarsko priaznivým investičným regiónom pre nadnárodné spoločnosti?

.....

.....

.....

.....

.....

- 5.** Vyber si jednu župu v Maďarsku, ktorá je hospodársky oveľa vyspelejšia než priemer a zhrň, aké faktory sú v pozadí tejto skutočnosti!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 6.** Vyber si jednu župu v Maďarsku, ktorá je hospodársky oveľa zaostalejšia než priemer a zhrň, aké faktory sú v pozadí tejto skutočnosti!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CELOROČNÉ ZHRNUTIE

Navštívme samit G8 v roku 2008 v Japonsku, na ostrove Hokkaidó, v meste Toyako!

Vyhľadajme portál samitu (www.g8samit.go.jp/eng/) a pozrime si fotografie a videozáznamy zo stretnutia G8! Analýzou nasledujúceho textu vyhodnoťme samit!

7. júla 2008 sa v Japonsku začal samit hláv štátov a predsedov vlád siedmich najvyspelejších priemyselných štátov sveta a Ruska. V prvý deň vrcholnej schôdzky rokovali v Toyako na ostrove Hokkaidó vedúci predstavitelia tzv. G8 – Spojených štátov amerických, Kanady, Japonska, Ruska, Francúzska, Veľkej Británie, Talianska a Nemecka – s politikmi siedmich afrických krajín.

Hlavnou témou pondelkového rokovania bol rast cien základných potravín.

Najdôležitejším bodom programu na druhý a tretí deň samitu bola globálna zmena klímy. Krátko pred otvorením samitu prebiehali bilaterálne rokovania medzi americkým a ruským prezidentom. Americký prezident sa totiž chcel oboznámiť s predstavami novej hlavy ruského štátu týkajúcimi sa upevnenia právneho štátu.

Vedúci predstavitelia siedmich najvyspelejších štátov a Ruska sa v konečnom dôsledku dohodli na tom, že do roku 2050 je potrebné „najmenej o 50 %“ znížiť emisiu skleníkových plynov. Jednotlivé štáty však nestanovili mieru zníženia emisie. Deklarácia prijatá na samite zakotvuje, že v rokovaníach súvisiacich s emisiou skleníkových plynov a s vytýčením cieľov treba pokračovať pod záštitou OSN.

Ochrancovia životného prostredia očakávali od G8 radikálnejší postoj a boli toho názoru, že vytýčená lehota je neuspokojivá. Žiadali, aby k rozsiahlemu zníženiu emisií skleníkových plynov došlo do roku 2020. V prípade akceptovania tejto podmienky by však nebolo možné dosiahnuť konsenzus v prvom rade kvôli Spojeným štátom. Washington bol totiž toho názoru, že zníženie o 25 až 40 % do roku 2020, ako si to želali zelení, nie je reálne. Európska únia si ale vytýčila za cieľ dosiahnuť v najbližších 12 rokoch 20-percentné zníženie.

Štáty G8 vyjadrili „vážne obavy“ v súvislosti so zvýšením cien ropy a potravín, pretože znamenajú vážne riziko pre hospodársky rast na celom svete. V komuniké vydanom na druhý pracovný deň samitu predstavitelia G8 naliehali na to, aby bola v krátkom čase zvýšená ťažba a spracovanie ropy.

Podľa G8 ďalej je nutné zlepšovať efektivitu využívania energie a zvyšovať rozmanitosť energetických zdrojov. V záujme zvýšenia bezpečnosti zásobovania energiou navrhla G8 usporiadanie fóra o nových technológiách a efektívite využívania energie za účasti výrobcov a spotrebiteľov, podrobnosti však neboli uvedené.

Zdroj: FigyelőNet, MTI, 7. - 8. júla 2008

Vyhľadajme na mape ostrov Hokkaidó a mesto Toyako!

Čo znamená výraz G8?

.....

Vymenujme štáty G8!

.....

Ktoré boli najhlavnejšie témy samitu?

.....

.....

Aká dohoda sa zrodila o znížení emisií skleníkových plynov?

.....

.....

.....

Aký názor mali na túto dohodu ochrancovia životného prostredia?

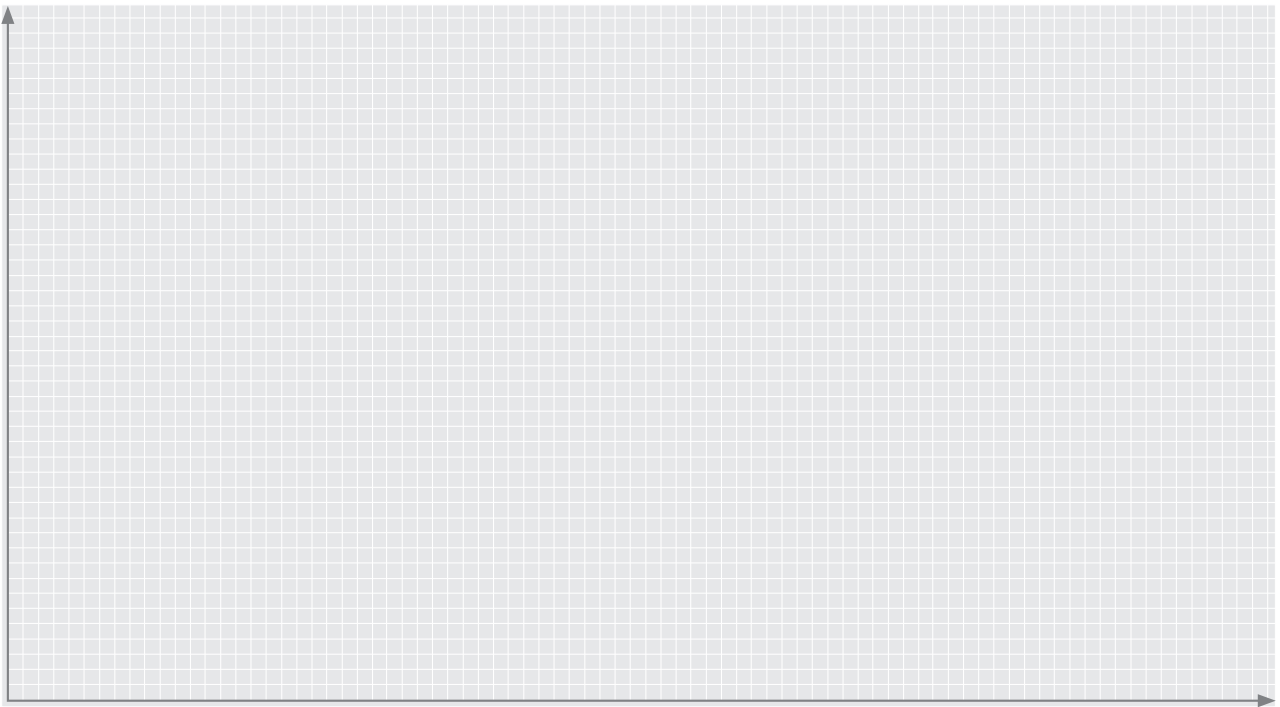
.....

.....

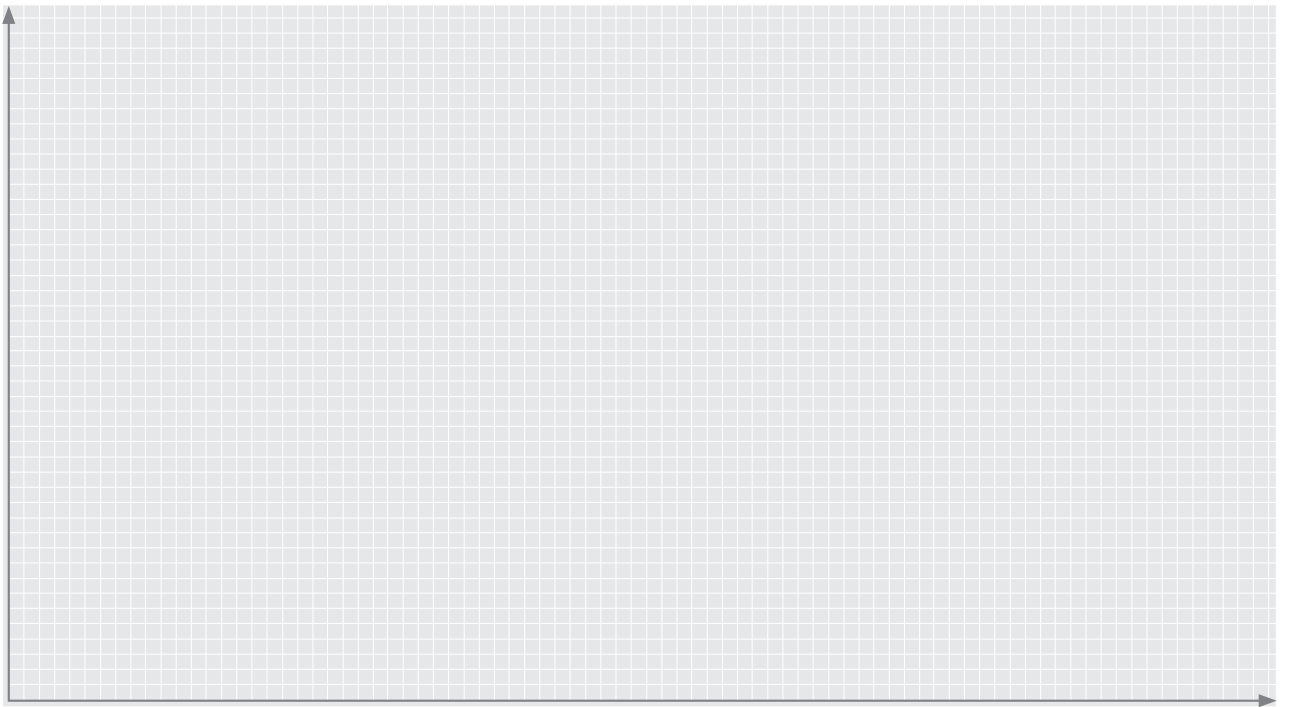
.....

.....

CVIČENIE

CVIČENIE

NAJDÔLEŽITEJŠIE UKAZOVATELE KRAJÍN SVETA, 2006

	Populácia (milión osôb) 2006	Populácia (tempo rastu, %) 2000-2006	GNI na osobu (USD) 2006	GDP (tempo rastu, %) 2000-2006	Export tovaru (milión USD) 2006	Hodnoty importu investičného kapitálu (milión USD) 2006
Afganistan	26,1	...	319	...	430	27
Albánsko	3,2	0,4	2 960	5,3	793	1 284
Alžírsko	33,4	1,5	3 030	5,0	54 613	10 151
Spojené štáty americké	302,8	1,0	44 970	2,8	1 038 278	1 789 087
Angola	16,6	2,8	1 980	11,1	35 000	10 993
Arabské emiráty	4,2	5,9	23 950	3,4	139 353	37 098
Argentína	39,1	1,0	5 150	3,6	46 569	58 604
Aruba	0,1	0,7	21 625	...	...	1 300
Austrália	20,5	1,2	35 990	3,1	123 269	246 173
Rakúsko	8,3	0,5	39 590	1,7	140 397	77 700
Azerbajdžan	8,4	0,9	1 850	15,6	6 372	13 275
Bahamské ostrovy	0,3	1,4	18 570	...	668	3 966
Bahrajn	0,7	1,6	14 370	5,3	11 563	11 402
Bangladéš	156,0	1,9	480	5,6	11 802	4 133
Barbados	0,3	0,2	11 291	...	385	488
Belgicko	10,4	0,4	38 600	1,7	369 166	603 432
Belize	0,3	2,9	3 650	2,1	266	684
Benin	8,8	3,1	540	3,8	560	347
Bután	0,6	2,4	1 410	5,8	350	28
Guinea-Bissau	1,6	3,0	190	1,2	75	98
Bolívia	9,4	1,9	1 100	3,3	3 863	4 826
Bosna a Hercegovina	3,9	0,3	2 980	5,1	3 312	4 748
Botswana	1,9	0,0	5 900	4,0	4 670	958
Brazília	189,3	1,4	4 730	3,0	137 470	221 914
Brunej	0,4	2,2	30 058	-0,5	7 700	9 861
Bulharsko	7,7	-0,8	3 990	5,6	15 064	20 707
Burkina Faso	14,4	3,1	460	5,7	440	101
Burundi	8,2	3,1	100	2,5	59	337
Chile	16,5	1,1	6 980	4,3	58 116	80 732
Cyprus	0,8	1,6	18 430	1,3	1 333	10 194
Komorské ostrovy	0,8	2,1	660	-1,6	11	28
Kostarika	4,4	1,8	4 980	4,8	8 216	6 780
Čad	10,5	3,3	480	14,3	3 750	4 482
Česko	10,2	-0,1	12 680	4,0	95 077	77 460
Dánsko	5,4	0,3	51 700	1,6	92 752	138 410
Juhoafrická republika	48,3	1,2	5 390	4,1	58 412	77 038
Dominikánska republika	9,6	1,6	2 850	3,9	6 440	5 606
Džibuti	0,8	2,0	1 060	3,2	50	230
Ekvádor	13,2	1,4	2 840	5,1	12 658	16 134
Rovníková Guinea-Guinea	0,5	2,3	8 250	-7,0	8 600	9 018
Egypt	74,2	1,9	1 350	4,0	13 702	38 925

Tempo rastu: priemerný percentuálny rast od roku 2000 do roku 2006

GNI na osobu: vypočítaný metódou menového kľúča

Hodnoty celkového importu zahraničného investičného kapitálu: na základe stavu celkového zahraničného investičného kapitálu

Zdroje údajov: World Bank: World Development Report, 2008

UN UNCTAD: World Investment Report, 2007

WTO International Trade Statistics, 2007

	Populácia (milión osôb) 2006	Populácia (tempo rastu, %) 2000-2006	GNI na osobu (USD) 2006	GDP (tempo rastu, %) 2000-2006	Export tovaru (milión USD) 2006	Hodnoty importu investičného kapitálu (milión USD) 2006
Salvádor	6,8	1,8	2 540	2,4	3 513	4 376
Pobrežie Slonoviny	18,9	1,6	870	0,1	8 420	4 155
Eritrea	4,7	4,1	200	2,7	10	384
Estónsko	1,3	-0,4	11 410	11,8	9 469	12 664
Etiópia	81,0	2,0	180	5,7	1 014	3 133
Bielorusko	9,7	-0,5	3 380	8,1	19 739	2 734
Fidži	0,8	0,9	3 300	2,7	679	430
Fínsko	5,3	0,3	40 650	2,8	77 032	64 173
Francúzska Polynézia	0,3	1,6	21 766	...	...	240
Francúzsko	63,2	0,6	36 550	1,5	490 368	782 825
Filipíny	86,2	1,8	1 420	4,8	47 037	17 120
Gabon	1,3	1,7	5 000	-0,4	5 600	794
Gambia	1,7	2,8	310	2,1	10	442
Ghana	23,0	2,1	520	5,3	3 703	2 497
Grécko	11,1	0,3	21 690	4,4	20 898	37 009
Grenada	0,1	1,1	4 420	4,9	20	845
Gruzínsko	4,4	-1,0	1 871	7,8	993	3 367
Guatemala	13,0	2,4	2 640	2,8	6 025	4 852
Guinea	9,2	1,9	410	2,9	970	686
Guyana	0,7	0,2	1 130	4,8	601	1 091
Haiti	9,4	1,4	480	-0,3	507	310
Holandské Antily	0,2	0,7	17 691	...	1 125	597
Holandsko	16,4	0,5	42 670	1,0	462 410	451 491
Honduras	7,0	2,3	1 200	4,0	1 929	2 989
Hongkong, Čína	7,1	0,8	28 460	5,0	322 669	769 029
Chorvátsko	4,6	-0,2	9 330	4,7	10 376	26 812
India	1151,2	1,5	820	7,4	120 254	50 680
Indonézia	228,9	1,3	1 420	4,9	103 487	19 056
Irak	28,5	...	1 646	...	29 597	1 051
Irán	70,3	1,4	3 000	5,7	73 700	4 543
Írsko	4,2	1,7	45 580	5,3	111 066	179 041
Island	0,3	1,0	50 580	1,8	3458	7 540
Izrael	6,8	1,9	18 580	1,9	46 449	47 469
Jamajka	2,7	0,5	3 480	1,8	1 980	7 264
Japonsko	128,0	0,1	38 410	1,6	649 931	107 633
Jemen	21,7	3,1	760	3,9	7 285	562
Jordánsko	5,7	2,4	2 660	6,3	5 175	16 349
Kambodža	14,2	2,0	480	9,4	3 800	2 954
Kamerun	18,2	1,9	1 080	3,6	3 573	3 511
Kanada	32,3	0,9	36 170	2,6	389 538	385 187
Katar	0,8	5,2	66 063	1,4	34 051	7 593
Kazachstan	15,3	0,5	3 790	10,1	40 470	32 476
Keňa	36,6	2,3	580	3,8	3 437	1 164
Čína	1312,0	0,6	2 010	9,8	968 936	292 559
Kirgizsko	5,3	0,9	490	3,8	796	593
Kolumbia	45,6	1,5	2 740	3,9	24 388	44 773
Kongo	23,8	3,0	950	4,5	6 400	3 467
Konzská demokratická republika	60,6	0,5	130	4,7	2 300	1 565

	Populácia (milión osôb) 2006	Populácia (tempo rastu, %) 2000-2006	GNI na osobu (USD) 2006	GDP (tempo rastu, %) 2000-2006	Export tovaru (milión USD) 2006	Hodnoty importu investičného kapitálu (milión USD) 2006
Kórejská republika	48,1	0,5	17 690	4,6	325 465	70 974
Kórejská ľudovodemokratická republika	23,8	0,5	508	...	...	1 495
Stredoafriická republika	4,3	1,3	360	-0,6	120	211
Kuba	11,3	0,2	4 571	5,2	2 678	78
Kuvajt	2,8	2,9	30 630	7,3	55 673	778
Laos	5,8	1,6	500	6,4	874	856
Poľsko	38,1	-0,1	8 190	3,6	110 303	103 616
Lesotho	2,0	0,0	1 030	3,1	694	594
Lotyšsko	2,3	-0,6	8 100	8,6	6 153	7 532
Libanon	4,1	1,2	5 490	3,7	2 814	18 291
Libéria	3,6	1,6	140	4,7	181	3 306
Líbya	6,0	2,0	7 380	3,6	39 500	3 755
Litva	3,4	-0,5	7 870	7,9	14 113	10 939
Luxemburg	0,5	0,9	76 040	5,0	22 845	73 030
Macedónsko	2,0	0,2	3 060	2,1	2 401	2 437
Madagaskar	19,2	2,7	280	2,7	953	504
Maďarsko	10,1	-0,3	10 950	4,3	74 478	81 760
Macao, Čína	0,5	0,7	31 207	...	2 557	5 903
Malajzia	26,1	1,9	5 490	5,1	160 676	53 575
Malawi	13,6	2,2	170	4,1	540	536
Maldivy	0,3	2,5	2 680	10,8	225	194
Mali	12,0	3,0	440	5,7	1 350	1 057
Malta	0,4	0,6	13 610	1,9	2 665	5 675
Maroko	31,3	1,1	1 900	4,4	12 707	29 795
Mauritánia	3,0	2,9	740	5,0	1 290	1 644
Maurícius	1,3	0,9	5 450	4,2	2 173	900
Mexiko	105,3	1,0	7 870	2,3	250 441	228 601
Mjanmarsko	48,4	1,1	281	3,9	4 250	5 005
Moldavsko	3,8	-1,3	1 100	6,8	1 052	1 284
Mongolsko	2,6	1,2	880	6,6	1 543	876
Mozambik	21,0	2,0	340	8,2	2 398	4 775
Veľká Británia	60,5	0,2	40 180	2,4	448 291	1 135 265
Namíbia	2,0	1,3	3 230	4,7	2 648	2766
Nemecko	82,6	0,0	36 620	0,9	1 111 969	502 376
Nepál	27,6	2,1	290	2,7	760	120
Nikaragua	5,5	1,1	1 000	3,2	1 027	2 743
Niger	13,7	3,4	260	3,7	540	120
Nigéria	144,7	2,5	640	5,9	52 000	40 251
Nórsko	4,7	0,6	66 530	2,1	121 505	66 285
Taliansko	58,8	0,5	32 020	0,7	410 572	294 790
Omán	2,5	1,2	9 070	3,0	21 585	3 881
Rusko	143,2	-0,5	5 780	6,4	304 520	197 682
Arménsko	3,0	-0,4	1 560	12,6	1 004	1 705
Pakistan	160,9	2,4	770	5,4	16 930	14 753
Panama	3,3	1,8	4 890	5,1	1 048	12 821
Papua-Nová Guinea	6,2	2,1	770	2,0	4 122	2 280
Paraguaj	6,0	2,0	1 400	2,9	1 906	1 610
Peru	27,6	1,5	2 920	4,9	23 431	19 356

	Populácia (milión osôb) 2006	Populácia (tempo rastu, %) 2000-2006	GNI na osobu (USD) 2006	GDP (tempo rastu, %) 2000-2006	Export tovaru (milión USD) 2006	Hodnoty importu investičného kapitálu (milión USD) 2006
Portugalsko	10,6	0,6	18 100	0,6	43 323	85 520
Rumunsko	21,5	-0,7	4 850	6,0	32 336	41 001
Ruanda	9,5	2,4	250	5,1	138	297
Šalamúnove ostrovy	0,5	2,6	680	2,8	120	178
Svätý Tomáš a Princov ostrov	0,2	2,3	780	4,5	4	16
Sierra Leone	5,7	3,7	240	12,3	216	343
Španielsko	43,9	1,3	27 570	3,2	205 455	443 275
Srí Lanka	19,2	0,4	1 300	4,8	6 886	2 927
Suriname	0,5	0,7	3 200	5,3	1 200	608
Švajčiarsko	7,5	0,6	57 230	1,2	147 457	207 119
Švédsko	9,1	0,3	43 580	2,6	147 377	218 373
Samoa	0,2	0,7	2 270	2,0	11	52
Saudská Arábia	24,2	2,3	12 510	4,2	209 483	51 828
Senegal	12,1	2,4	750	4,5	1 550	416
Srbsko a Čierna Hora*	8,0	-0,2	3 910	5,3	7 073	11 385
Singapur	4,4	1,5	29 320	5,0	271 772	210 089
Sýria	19,4	2,5	1 570	4,0	8 750	9 039
Slovensko	5,4	0,0	9 870	5,1	41 721	30 327
Slovinsko	2,0	0,1	18 890	3,7	23 257	7 452
Somálsko	8,4	3,2	274	...	290	118
Sudán	37,7	2,0	810	6,9	5 657	11 391
Svazijsko	1,1	1,2	2 430	2,5	2 060	748
Tadžikistan	6,6	1,2	390	9,1	1 399	645
Tanzánia	38,4	2,6	350	6,5	1 690	6 109
Thajsko	63,4	0,9	2 990	5,4	130 790	68 058
Togo	6,4	2,7	350	2,3	617	771
Turecko	73,9	1,3	5 400	5,6	85 479	79 075
Trinidad a Tobago	1,3	0,3	13 340	6,2	14 147	12 440
Tunis	10,2	1,0	2 970	4,6	11 513	21 779
Turkménsko	4,9	1,4	1 234	...	5 260	3 124
Uganda	29,9	3,4	300	5,6	1 004	2 362
Nová Kaledónia	0,2	1,9	19 935	...	1 251	406
Nový Zéland	4,1	1,1	27 250	3,3	22 432	63 116
Ukrajina	46,6	-0,9	1 950	7,7	38 368	22 514
Uruguaj	3,3	0,1	5 310	2,3	3 953	4 366
Uzbekistan	27,0	1,2	610	5,7	5 617	1 356
Vanuatu	0,2	2,0	1 710	3,6	50	504
Venezuela	27,2	1,8	6 070	3,4	65 210	45 398
Vietnam	86,2	1,3	690	7,6	39 605	33 451
Zambia	12,0	1,7	630	4,9	3 689	3 780
Zimbabwe	13,2	0,6	340	-5,6	1 950	1 423
Kapverdiská republika	0,5	2,3	2 130	3,7	21	433

*3. júna 2006 vyhlásila Čierna Hora svoju nezávislosť, výsledkom bol vznik dvoch samostatných republík: Čiernohorskej republiky a Srbskej republiky